

Karesi Gazetesinde Gönen*

Prof. Dr. Nesimi YAZICI**

ÖZET

Gazetelerin yayımlandıkları dönem itibariyle, toplumun çeşitli yönleriyle aynası yerinde oldukları söylenir. Bu durumlarıyla süreli yayınların tarihçilerin başlıca kaynakları arasında yer almış olmaları doğaldır. Söz konusu Osmanlı İmparatorluğu olduğunda 1 Kasım 1831'den itibaren yayınlanan Takvim-i Vekayi'nin önemi açıktır. Takvim-i Vekayi'yi takiben gerek özel ve gerekse devlet desteğinde çok sayıda gazete yayınlanmıştır. Bununla birlikte yerel tarih açısından bölgesel gazetelerin, İmparatorluk başkentinde yayınlanan gazetelerden çok daha önemli oldukları açıktır. Nitekim ilki 1865'ten itibaren günümüz Bulgaristan'ında "Tuna" adıyla yayınlanmaya başlayan resmi vilayet gazeteleri bu durumun dikkat çekici bir örneğidir.

Bu çalışma 1886-1888 arasında Balıkesir'de yayınlanan vilayetin resmi gazetesi "Karesi"de Gönen'le ilgili haberleri toplayarak, kısaca değerlendirmeyi hedeflemektedir. Böylece bir taraftan Gönen'le ilgili tarihi malzeme toplanmış olmakta diğer taraftan da vilayet gazetelerinin yayımlandıkları bölgelerin tarihi konusundaki kaynaklık durumu bir örnekle ortaya konmuş bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Balıkesir, Gönen, Vilayet Gazeteleri, Yerel Gazeteler, Basın, Karesi

ABSTRACT

It is always said that newspapers are like the mirrors of the public in several ways who live in the time period they are published. With this situation, it is natural that they are always a resource for a historian. When the subject is Ottoman Empire, the impact of "Takvim-i Vekayi" which started to be published 1 November

---

* Bu metin kurtuluş bayramı kutlamaları dolayısıyla Gönen Belediyesi'nce düzenlenen (Gönen 6 Eylül 2005) "Gönen'in Yakın Tarihi Üzerine Düşünceler" paneline tebliğ olarak sunulmuştur.

** Ankara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi.

1831, is so important without any supicion. After Takvim-i Vekayi, several newspapers -either government supported or as private propety- have been published. But different than these national newspapers that has value for whole empire, official newspapers for provinces is really important for local history and historical analysis (like 'Tuna' , a provincial, local newspaper which started to be published in 1865 in today's Bulgaria).

This study is focused on collecting and evaluating the news about Gönen at a provincial newspaper named "Karesi" which published between 1886-1888 in Balıkesir. With this study, we will contribute to a smal town's history and show what provincial newspapers mean for the region they are published with an example.

Keywords: Balıkesir, Gönen, Provincial Newspapers, Local Newspapers, Press, Karesi

Gazetelerin yayınlandıkları dönem ve bölge açısından, birer ayna görevini üstlenmiş oldukları bilinmektedir. Gerçekten de süreli yayın organları, geçmişi günümüze yer yer düzenli arşiv belgeleri benzerinde aktarabilirler. Bu nedenle de Tarih'in kaynakları arasında yer alırlar. Bu durum bizim yakın tarihimiz açısından özellikle de geçerlidir. Çünkü bizde gazetenin çıkışı, diğer bir kısım fonksiyonlarıyla birlikte, özellikle Tarih'e belge bırakmakla ilgilidir.¹

Osmanlı ülkesinde basın denildiğinde Türkçe nüshası 1 Kasım 1831'den itibaren çıkan Takvim-i Vekayi'nin öncelikle hatırlanması gerekeceği açıktır. Bilindiği gibi Türkçe yanında iç kamuoyu için Arapça, Farsça, Rumca, Ermenice, Batı kamuoyu içinse, dönemin en geçerli dili olan Fransızca olarak, yani toplam altı dilde yayınlanan bu gazete, Osmanlı Devleti'nin resmî gazetesi idi.² İlk olma özelliğini devamlı koruyacak olan Takvim-i Vekayi'i, diğer bir kısım Türkçe ve nihayet yerli halkın veya ülkedeki yabancıların konuştuğu dillerdeki özel gazeteler takip etmiştir. Bütün bunlar hakkındaki malumat, muhtelif basın tarihlerinde bulunduğundan ve bizim bugünkü hedefimiz bunlarla ilgili hususları dile getirmek olmadığından, bu kadarlık bir hatırlatma ile yetiniyoruz.³ Bununla birlikte vilâyet gazeteleri konusunda konuşmamızın girişinde birkaç hususu ifade etmemiz yerinde olacaktır.

¹ Bu konu bizzat ilk Türkçe gazetemiz Takvim-i Vekayi'nin Mukaddime'sinde işlenmiş bulunmaktadır. Konuyla ilgili geniş bilgi ve değerlendirme için bkz. Nesimi Yazıcı, "Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis'in Mukaddimelerinin Tahlil ve Karşılaştırılması", Basın-Yayın Yüksekokulu Dergisi, S. 1984/6 (Ankara 1984, s. 69-78; Nesimi Yazıcı, "Bölge Tarihlerinin Kaynağı Olarak Vilâyet Gazeteleri: Karesi Örneği", Tarih Boyunca Türk Tarihinin Kaynakları Semineri, İstanbul, 1997, s. 75-77.

² Nesimi Yazıcı, *Takvim-i Vekayi Belgeler*, Ankara, 1983.

³ Nesimi Yazıcı, "Tanzimat Dönemi Basını Konusunda Bir Değerlendirme", *Tanzimat'ın 150. Yıldönümü Uluslararası Sempozyumu*, Ankara, 1994, s. 55-84.

Osmanlı Devleti'nin resmî gazetesi Takvim-i Vekayi, çoğunluk mecburî abone kaydı suretiyle olmak üzere, o sırada hâlâ geniş sınırlara sahip ülkede, okuması gerekenlere titizlikle ulaştırılıyordu.⁴ Bu gazetede Yemen'in haberi Bosna'da, Mısır'ın haberi Erzurum'da okunurken, doğal olarak doğrudan bu bölgelerin haberlerini görmek isteyenlere yeterli hizmet verilememekteydi. Merkezden çevreye yayın yapan Takvim-i Vekayi yanında, çevreden kendi çevresine veya merkezle diğer çevrelere yönelik yayın yapacak süreli yayın organlarına da ihtiyaç duyuluyordu. Bu sırada taşrada özel gazetelerin hemen hiç bulunmaması, bu işlevi vilâyet gazetelerinin üstlenmesini gerektirdi. İşte ilki 1865'te, yaklaşık olarak günümüzün Bulgaristan'ını içeren Tuna vilâyetinde ve bizzat vilâyetin ismiyle çıkan resmî vilâyet gazeteleri böylece hayat buldu.⁵

Osmanlı vilâyet gazeteleri Türkçe yanında bölgede konuşulan mahallî dili de içermek üzere, iki ve hattâ üç dilli olarak yayınlanabiliyorlardı. Karesi gazetesi de bu çerçevede, tabiatıyla Balıkesir'de Türkçe haricindeki dilleri konuşanlar büyük yoğunluklara ulaşmadıklarından, Türkçe olarak 17 Mart 1886-11 Mayıs 1888 arasında 105 sayı yayınlanmıştır. Bizim bu konuşmamızda değerlendireceğimiz koleksiyon da budur. Karesi'nin vilâyet olması ve daha sonra Hüdavendigâr vilâyetinin bir sancağı haline getirilmesiyle alâkalı olan Karesi gazetesinin bu devresinden sonra, 26 yıllık bir fasılayı müteakip, 27 Nisan 1914'ten itibaren ikinci devresi başlamakta ve ilk dört sene ve 208 sayılı koleksiyonu aralıksız, daha sonrası ise aralıklı olarak devam etmektedir.⁶

Aslında Karesi gazetesindeki Gönen'le ilgili yayınları derleme ve değerlendirme isteğinin bizim için, on yıla yaklaşan uzun bir geçmişi ve oldukça tuhaf bir de hikayesi bulunmaktadır.⁷ Sonuçta bu hedefe, işte bu

⁴ Nesimi Yazıcı, "İlk Türkçe Gazetemiz Takvim-i Vekayi ile İlgili Bazı Düşünceler", V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi Tebliğler, Ankara, 1990, s. 213-231.

⁵ Uygur Kocabaşoğlu, "Tuna Vilâyeti Gazetesi", OTAM., S. 2 (Ankara 1991), s. 141-150; Nesimi Yazıcı, "Osmanlı Devleti'nin Araplarla Meskûn Bölgelerindeki Resmî Vilâyet Basını Konusunda Bir Değerlendirme", XI. Türk Tarih Kongresi Bildiriler, Ankara, 1994, c. V, s. 2047-2066.

⁶ Nesimi Yazıcı, "Karesi Gazetesi Penceresinden Balıkesir'de Dinî Hayat Üzerine Bazı Gözlemler (1916-1917)", İFD., c. XXXVII (Ankara 1998), s. 105-107; Abdullah Yurdadök, *Balıkesir Basın Tarihi (1886-1991)*, Balıkesir, 1992.

⁷ İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi tarafından (İstanbul 6-7 Haziran 1996) düzenlenen Tarih Boyunca Türk Tarihinin Kaynakları Semineri'ne "Bölge Tarihlerinin Kaynağı Olarak Vilâyet Gazeteleri: Karesi Örneği" başlıklı tebliği sunacağımızı bildirdiğimizde düşündüğümüz, Karesi gazetesinin bu ilk dönem koleksiyonu ve buradaki Bandırma ve Gönen'le ilgili yazıları değerlendirmektir. Aslında Ankara Millî Kütüphane'deki koleksiyon üzerinde ön çalışmalarımızı yapmıştık. Fakat esas olarak metnin düzenlenmesine sıra geldiğinde, daha önce incelediğimiz koleksiyonu bulmak mümkün olamadı. Tabiatıyla onun tekrar ortaya çıkması için ya bir mucize (!), yahut da yıl sonu olup kütüphane sayımlarının yapılması gerekmekteydi. Halbuki Seminer'in toplanma tarihi yaklaştığından,

toplantı dolayısıyla ulaşmamız mümkün olabilmıştır. Bu tebliğ, Gönen'in yakın tarihinin bir küçük parçasını olsun daha iyi anlamak ve belki de bazı boşlukların doldurulmasına katkı sağlamak yönünde, küçük bir adım oluşturabilirse, kendisi için belirlediği amaca ulaşmış olacaktır. Tabiatıyla önümüzde Karesi'nin ikinci devresini de bu formata uygun olarak incelemek görevi bulunmaktadır. Bunun belki de gelecek senelerdeki bir toplantı vesilesiyle hazırlanması, içten dileklerimizdir.

Toplam dört sayfa olarak haftada bir yayınlanan Karesi'nin Mart 1886-Mayıs 1888 arasındaki 105 sayılı ilk dönem koleksiyonunda Gönen, oldukça yoğun biçimde yer almış bulunmaktadır. Aslında Karesi gazetesinde Gönen'in biri doğrudan, diğeri ise dolaylı olmak üzere iki farklı biçimde aksetmiş olduğunu ifade etmemiz yerinde olacaktır. Bizim tespitlerimize göre Karesi'nin 105 sayının 45'inde Gönen'in ismi geçmekte, yani Gönen doğrudan haber konusu yapılmaktadır. Bu 45 rakamını, bazı sayılarda Gönen birden fazla defa (Ek. 6a-b, 8a-b, 12a-b, 14a-b, 15a-b-c, 24a-b, 29a-b, 30a-b, 32a-b-c-d, 36a-b, 40a-b, 43a-b) haber konusu yapılmış olduğundan, en az 60 olarak belirlemek yerinde olacaktır. Gönen tarihine doğrudan ışık tutan bu kayıtlar yanında, bir mahallî süreli yayın organı olarak Karesi sayfalarında, Balıkesir ve çevresinden bahseden çok sayıda diğerk haberlerin de, beldemizin tarihi açısından, dolayısıyla önemli oldukları muhakkaksa da, bizim halihazır çalışmamızda bu hususun, bu kadarlık bir hatırlatılmasıyla yetinmek istiyoruz. Bununla birlikte Karesi gazetesinin Gönen tarihi açısından değerlendirilmesi söz konusu edildiğinde, bizim kanaatimize göre ihmal edilmemesi gereken bir konu daha bulunmaktadır ki, onu da tebliğin ilerleyen bölümünde sizlerle ayrıca paylaşacağız.

Karesi gazetesi sayfalarında Gönen ismi geçen, yani doğrudan Gönen'i konu edinen kayıtların bir kısmı mahkeme ilâmları, vergilerle ilgili duyurular, esas önemli bir bölümü ise haber mahiyetindeki yazılardır ve bu halleriyle de bunlar, yazarlarının görüşlerini katabileceği makaleler değillerdir. Kaynakları çoğu defa resmî makamlardır. Bu halleriyle de doğruluklarından şüphe edilmeyecek belgeler niteliklerindedirler. Bu yazıların başlıca konuları; kasaba merkezinde ve Gönen-Bandırma arasındaki yol çalışmaları, ilkokul, orta okul, telgrafhane gibi resmî binalarla park, bahçeler yapımıyla kaplıcalara kurnalar takılması gibi çeşitli imar faaliyetleri, vergilerin toplanması ve bununla bağlantılı değişik konular, vali ve diğerk vilâyet görevlilerinin Gönen'de gerçekleştirdikleri ziyaretler ve teftiş çalışmaları, memur tayinleri, askerlik kuralarının çekilmesi, mahkeme kararıyla yapılan satışlar, telgrafhane yapılması ve postacılık çalışmaları gibi haberleşme hizmetleri, Gönen'de padişahın cülus yıl dönümü dolayısıyla yapılan tören, ünlü bir Batılı seyyahın Gönen'i ziyareti, bir Gayrimüslim hanımın üçüz doğurması, yangın ve sel felâketleriyle bunların sebepleri ve

---

bizim bekleyecek vaktimiz yoktu. Bunun üzerine mecburen, ikinci döneme ait 1916-17 arasını içeren 1-105 ile 52-156 sayılarını tebliğ konusu yaptık.

alınan tedbirler, bir deprem haberi, hırsızlık, yaralama, öldürme, hapishaneden kaçma gibi olaylar ve sonuçları, çiçek hastalığıyla ilgili gelişmeler ve kasabada bir doktorun bulunmaması, keçi koyun sayısı, büyükbaş hayvanlarda görülen tabak hastalığı ve kasabada hayvan kesim yeri bulunmamasıyla ilgili konular, ziraatın durumu, panayırlar, Sarıköy'deki bazı yapılanma çalışmaları... vb.

İncelenen Karesi koleksiyonunda yukarıda sayılan konularda bazen bir, bazen de birden fazla haber bulunmakta ve amatörce bile olsa, günümüzden geçmişe bakıldığında, 120 seneye yaklaşan bir zaman tünelinin ucunda bu şirin yurt köşesinin çok farklı görünümleri müşahede edilebilmektedir. Her ne kadar tebliğimizin sonunda sözü edilen haber metinlerini tam olarak verdi isek de, burada bazı kısa hatırlatmalar yapmamızın da bir kayıp oluşturmayacağını düşünmekteyiz. Buna göre; Karesi matbaasına Gönen'den gönderilen geniş kapsamlı bir mektuptan, bu sırada Hükümet binasının önu dahil, kasabanın hemen hiçbir sokağında kaldırım bulunmamakta olduğu ve her yağmur sonrasında çevrenin bataklık halini aldığı, bu durum da etrafa kötü kokuların yayıldığı anlatılmaktadır. Daha sonra da sözü edilecek olan bu olumsuzluğa çare olmak üzere, Gönen'in kazaya çevrilmesiyle birlikte burada görevlendirilen ve aslında yine Karesi'nin haberlerinden öğrendiğimize göre, görevinde fazla kalamayan Kaymakam Mahmud Celâleddin Bey'in gelişiyle birlikte, bu alanda hızla çalışmalar başlamıştır. Kaymakama Belediye Reisi Halil Efendi, azalar ve kasabanın ileri gelenleri da destek olmuşlar; öncelikle Hükümet önündeki meydan temizlenerek mükemmel bir bahçe haline getirilmiş, buradan Hükümet'e kadar olan yol şoseye çevrilmiş, diğer yolların da düzenlemesine girişilmiştir. Bu arada, 93 Harbi olarak isimlendirilen 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi sonrasında gelmiş olmaları gereken, muhacirlerin işleriyle de ilgilenilmiştir (Ek. 4).

Kaymakam Mahmud Celâleddin Bey'in önderliğinin Gönen'de olumlu etkileri olmuş olmalıdır. Çünkü bundan sonra Karesi sütunlarına, Gönen'de yol yapımıyla ilgili başka bazı haberlerin de intikal ettiğini görüyoruz. Pilevne Mahallesi'nde oturmakta olan, kasabanın ileri gelenlerinden Kavas oğlu Ethem Ağa, Pilevne Mahallesi'nden Çarşı'ya ve daha ilerilere kadar toplam 375 arşın uzunluğundaki yolun kaldırımlarını, bir hayır severlik örneği olarak kendi cebinden döşetmiştir (Ek. 13). Fakat Gönen'de hayrına yol yaptıran başkaları da vardır ve hattâ daha doğru bir ifade ile Gönen halkı, toplumun yararına olan hizmetlerde, üzerine düşeni yerine getirmekten asla geri durmamaktadır. Nitekim Rüstem Mahallesi'nden Arnavut oğlu Hacı İsmail Ağa'nın teşebbüsü ve 17 Osmanlı Lirası maddî katkısıyla, ayrıca diğer mahalle sakinlerinin de katılımlarıyla, burada 1400 metre uzunluğunda şose tarzında mükemmel bir yol yaptırılmıştır. Gazete haberin sonuna; "*İşte vatana hizmet böyle olur*" değerlendirme cümlesini eklemiştir (Ek. 15b). Karesi bir sonraki sayısında da Arnavut oğlu Hacı İsmail Ağa'nın, bütün masrafı kendi kesesinden olmak üzere 700 hatve/adım şose, yine Gönen'in ileri gelenlerinden Hacı Abdullah-zâde Hasan Bey'in de Akçaali

Mahallesi'nde 600 hatvelik kaldırım inşaatına başladığını, çevreden bazılarının da bu çalışmalara kum ve çakıl taşıyarak katıldıklarını "*Cenâb-ı Hakk bu gibi hayır sahiplerini eksik etmesin*" değerlendirme cümlesiyle okuyucularına duyurmaktadır (Ek. 24a).

Karesi'den anlaşıldığı kadarıyla Gönenliler yardım sever insanlardır. Onların bu özellikleri, ihtiyaç duyulan yeni bir ibtidâî ve rüştiye mektebi ile telgrafhanenin yapımı için Meclis-i İdare azası Abdullah Efendi başkanlığında oluşturdukları bir komisyon vasıtasıyla ve yeni kaymakam Mehmed Tevfik Bey'in de yol göstermesi ve destekleriyle gerçekleştirilen, kapsamlı faaliyette de açıkça görülmektedir. Teşvik ve örnek olması düşüncesiyle, o dönemin geçerli bir uygulaması olarak, yardım edenlerin listelerinin, Karesi gazetesinde de yayınlandığını gördüğümüz bu kampanya sonucunda Gönenliler 18.669 kuruş toplamışlardır. Şüphesiz milletin devletine olan bu katkısı önemlidir. Fakat kanaatimce daha da önemlisi ve bu vesileyle dikkatlerin çekilmesi gereken nokta, yardım edenlerin listelerinin incelenmesiyle ortaya çıkmaktadır ki, burada Osmanlı ülkesinin çeşitli bölgelerinden Gönen'e gelmiş bulunan Müslümanlar yanında, o sırada birlikte olduğumuz ve anlaşılan aynı hedeflerde buluşabildiğimiz Rum ve Ermeni vatandaşlarımızın da bulunmasıdır.⁸ Örnek; Burzî-zâde Osman Efendi, Laz Hacı Hüseyin Efendi, Kırımlı Ali Ağa, Rusçuklu İsmail Ağa, Pilevneli Sandıkçı Mustafa Ağa, Arap Mehmed-zâde Mehmed Efendi, Arnavut Elmas Ağa, Tatar Hacı Ali Ağa, Pomak Hacı Osmanoğlu Hasan, Dino Çorbacı, Ekmekçi Filip Ağa, Hacı Corci Çorbacı, Yahudi Behor Ağa, Helvacı Menço Çorbacı, Arabacıoğlu Yorgi... vd. (Ek. 22, 23, 24b, 25, 26, 27, 28, 33). Burada sözü edilen Müslüman Türkler yanında Rum ve Ermeni vatandaşlarımızın da katılımları inşaatı tamamlanan Gönen'in yeni rüştiye binası, Karesi Valisi'nin de katıldığı bir törenle, Müftü Efendi'nin yaptırdığı duayı müteakip 15 Ekim 1887 Cumartesi günü açılmıştır (Ek. 36b).

Karesi gazetesinde Gönen-Bandırma yolunun yapımı ile ilgili üç haber yer almaktadır. Buna göre Karesi Valisi şose yolun yapımını kontrol ve işleri hızlandırmak üzere 29 Mayıs 1886 Cumartesi günü Balıkesir'den ayrılmış, Bandırma ve Gönen'de incelemelerini tamamladıktan sonra geri dönmüştür. Balıkesir Valisi 15 Ekim 1887'de de İvrindi ve Balya nahiyelerinde incelemeler yaptıktan sonra Gönen'e gelmiş, aynı gün yukarıda sözünü ettiğimiz rüştiyenin açılışını yapmış, kazayı ilgilendiren çeşitli konularda da çalışmalar yapan, kontrollerle yol gösteren Vali, gelişinin dördüncü günü Biga'ya gitmek üzere Gönen'den ayrılmıştır (Ek. 3, 4, 35, 36a-b). Karesi sütunlarında çeşitli sebeplerle kazaya gelen Vilâyet memurlarının Gönen'de yaptıkları çalışmalardan da sıklıkla söz edilmektedir. Örnek vermek gerekirse; başta Karesi Valisi olmak üzere, Belediye Reisi Necip Bey, Baytar İbrahim Bey, Defterdar Bahaaddin Bey, Bidayet Mahkemesi

⁸ "*Gönen kasabasında müceddeden yapılan mektepten dolayı Kâimmakâm-ı kaza ile ahalf-i mahalliyeinin ikdâm ve himmetleri takdir ve tizkâr olunmuştur*". **Karesi**, Nr. 73. 27 Z. Kâde 1304/5 Ağustos 1303.

Müddeî-i Umûmî Muavini Ali Haydar Bey, Maliye Müfettişi Emin Bey Gönen'e gelmiş, değişik sürelerde kontroller ve çalışmalar yapmışlardır (Ek 31, 33, 35, 36a, 36b, 37, 38). Tabiatıyla Gönen'e yapılan memur tayinleri de Karesi sütunlarında kendisine yer bulabilmiştir. Mahmud Celâleddin Bey'in Kaymakam tayini, izinli olarak İstanbul'a gidişi ve istifa etmesi, yerine vekâleten Behçet Bey'in görevlendirilmesi ve asaleten tayininin teklif edilmiş olduğu, Gönen'in kaza olması dolayısıyla bir müftü tayininin gerektiği, Gönen Müftülüğü'ne fazilet ve ilmi yeterliliği herkesçe bilinip kabul edilen Gürcü Hafız Mustafa Efendi'nin, vilâyetin arzı üzerine Şeyhülislâmlık makamınca tayin edildiği, vergi Kitâbetine Manyas Vergi Kâtibi Naim Efendi'nin tayin edilmiş olduğu... vb. (Ek. 1, 11, 16, 41).

Karesi gazetesinde Gönen'in postacılık hizmetleriyle ilgili de bazı bilgiler bulunmaktadır. 21 Temmuz 1886 tarihli Karesi'de, bir kaza merkezi olarak Gönen'de postahane ve telgrafhane bulunmamasının, gerek resmî ve gerekse ticarî haberleşme açısından çıkardığı sıkıntılardan söz edilmekte ve bunların lüzumu vurgulanmaktadır. Gönen yeterince büyümüştür, bu haliyle açılacak postahane ve telgrafhanenin geliri, giderini karşılayabilecek, belki de kazanç temin edilebilecektir. Bununla birlikte şayet böyle olmasa bile, Gönen'de çok farklı yerlerden gelmiş muhacirler bulunmakta, ayrıca kendisiyle benzer şartlara sahip Biga ile komşu bulunması dolayısıyla, önem taşımaktadır. Bu bakımdan ve mademki kaza statüsüne sokulmuştur, öyleyse gelir-gider durumu düşünülmezsizin, haberleşmenin kolaylaştırılması ve hızlandırılmasının gerekliliği, hem içinde bulunulan durum, hem de gelecek açısından öne çıkmaktadır. Nitekim son olarak âşâr müzayedesinde büyük sıkıntı çekilmiştir. Sonuç olarak telgraf hattının Gönen'e bağlanması kesin bir zorunluluk oluşturmaktadır ve durum bu şekliyle, gereği için Dahiliye Nezareti'ne bildirilmiştir. Bu ilk girişimden dokuz ay sonrasının tarihini taşıyan (27 Nisan 1887) Karesi'de; "... haftada bir defa Çarşamba günleri zaptiye vasıtasıyla adî ve taahhütlü mektup kabul ve teâtî olunmak üzere bu kere Gönen kazasına Posta şubesi küşâd olunduğu..." haberi yer almaktadır. On beş gün sonrasının Karesi'sinde ise tekrar telgrafhane konusuna dönülmekte ve; hem resmî ve hem de sivil halkın şiddetle ihtiyaç duymalarına rağmen, bugüne kadar yapılmamış olan telgrafhanenin inşaatına en kısa zamanda başlanacağı, Kaymakam Mehmed Tevfik Bey'in de bu konuda büyük çaba gösterdiği ifade edilmektedir. Bu inşaata vakit geçirilmeksizin başlanmış olmalıdır. Çünkü 11 Haziran 1887 tarihli gazetede inşaatın devamından bahsedilmekte ve halkın maddî katkıları istenerek, verenlerin isimleri gazete ilan edilmektedir (Ek. 7, 20, 22, 23, 24b).

Şu sıralarda nazlı nazlı akarak etrafında bereket kaynağı olan çayımız da Karesi sayfalarında, tabiatıyla aksi yönüyle, yerini almış bulunuyor. 30 Aralık 1886 Perşembe günü yağan yağmurdan Gönen çayı taşmış, alçaktaki ekili araziye harap etmiş, Rusçuklu İsmail Ağa'nın değirmenini yıkmış, Biga süvari zaptiyelerinden Çerkez Ömer Çavuş'un da boğularak ölümüne sebep olmuştur. Nisan başında yayınlanan Karesi'de tekrar bu konuya dönülmekte

ve kâgîr köprünün temellerinin selden zarar gördüğü, ayrıca Keçideresi köyünden sekiz yaşındaki bir kız çocuğunun da boğulduğu ifade edilmektedir. Kaymakam Mehmed Tefvik Bey tarafından köprü tamir ettirilmiş olmakla birlikte, halen iki gözün daha ilave edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Haberin bundan sonrası bilhassa dikkat çekicidir. Köprünün selden zarar görmesinin esas sebebi, eski müftü Abdullah Efendi ile halktan bazılarının, köprü çevresinde bulunup halkın buzağı merası olarak kullandıkları arazinin 30 dönümünü zapt ederek etrafına hendekle çevirmeleri, böylece çayın yatağına zarar vermeleri, düzenli akışını engellemeleridir. Bu durumun düzeltileceğine, yani haksız olarak sahiplenilen arazinin geri alınacağına, kuvvetle inanılmaktadır (Ek. 14a, 19).

Sel denince her halde sıra deprem ve yangına da gelmiş olmalı. Tabiatıyla depremin bu toprakların bir gerçeği olduğu ve onunla birlikte yaşamın gereklerini öğrenmemizin lüzumuna vurgu yapmak bu tebliğin görevi değildir. Bununla birlikte görev harici de olsa bir hatırlatma yapmış bulunmaktayız. İncelediğimiz dönemde Gönen’de vilâyetin resmî gazetesi Karesi’ye intikâl edecek boyutta bir deprem olmuştur. 31 Ocak 1888 Salı gecesi ezanî saatle 10.25’te Gönen’de oldukça şiddetli bir sarsıntı vukû bulduysa da, mal ve can açısından herhangi bir zayiâta sebep olmamıştır (Ek. 42). Yine incelediğimiz dönemde Gönen’den gelen iki yangın haberi de Karesi’de kendine yer bulmuştur. Bunlardan birincisi 6 Kasım 1886 Pazartesi gecesi Malkoç Mahallesi’nden Cüceoğlu Halil’in evinde çıkmış, etrafı etkilemeden söndürülmüş; ikincisi ise 25 Temmuz 1887 Pazartesi günü Kadınlar Pazarı’nda Sakallı oğlu Ahmed’in ahırında çıkmış ve ahır odasından harice atlamasına imkân verilmeden söndürülmüştür (Ek. 12a, 32c).

İnsanların olduğu, hayatın devam ettiği yerlerde iyilikler ve güzelliklerle birlikte, sıkıntı ve olumsuzlukları da görmemiz olağandır. Karesi gazetesinin ilk yayın döneminde, yani Mart 1886-Mayıs 1888 arasındaki 26 aylık ilk devresinde de, Gönen’de hayatın farklı tezahürleri ortaya konmuş bulunmaktadır. Her gelişme, her haber olumlu değildir. Örnek vermek gerekirse; Bayramiç’te oturan Abdullah Ağanın dükkanı soyulmuş Manyas Dereköy’den olan iki zanlı isim ve eşkalleriyle gazete ilan edilerek teslim olmaları istenmiş (Ek. 14b), 30 Temmuz 1887 Cumartesi günü Taban köyü Muhtarı Mehmed, köy okulunda aynı köyden üç kişi tarafından öldürülmüş, yakalanan bu kişiler suçlarını itiraf etmişler, bundan birkaç gün önce ise Gökçesu köyünde bir kişi annesini öldürerek firar ettiyse de, yakalanarak mahkemeye teslim edilmiştir (Ek. 32a-b). Hapishanenin temel duvarını delerek 13 Şubat 1888’de kaçmayı başaran katilden hükümlü üç kişinin dışarıdaki hayatları da ancak bir gün sürebilmiş, ertesi günü Canbaz Obası yakınlarında yakalanarak tekrar yerlerine konmuşlardır (Ek. 43b).

İleride bir tarihte tahttan indirilecek ve çok sonra bazı çevreler tarafından “ulu hakan”, diğer bazı çevreler tarafından ise “kızıl sultan”

olarak nitelendirilecek olan dönemin padişahı II. Abdülhamid'in tahta çıkışının yıl dönümünde Gönen'de yapılan törenler de Karesi'de anlatılmış bulunmaktadır. Buna göre; akşam camiler, Hükümet Konağı ve bazı ileri gelenlerin evleri aydınlatılmış (*ikâd-ı kanâdil*), Çarşı'da dükkanlar fenerlerle süslenmiş, Hükümet Konağı'nda çalgılar çalınıp, türlü türlü fişenkler yakılarak eğlenilmiştir. Bu haberin yayınlandığı 23 Eylül 1886 tarihli Karesi'de Gönen, bir başka haber dolayısıyla ikinci defa geçmektedir. Meşhur Alman coğrafyacı Hanri Karabet iki yardımcısıyla birlikte Erdek ve Gönen'de kalmış, incelemeler yapmıştır. Bundan 15-20 sene öncesinde de Balıkesir'e gelerek Kepsut ve Bigadiç çevresinde incelemeler yapmış olan Hanri Karabet 70'in üzerinde bir yaşa sahiptir ve Türkçe okuyup yazabilmektedir. Bu defaki ziyareti, "*ikmâl ve tashîh-i malumâtta ibaret*" tir (Ek. 8a-b). Bu meraklı Alman coğrafyacısı acaba eserinde Gönen için neler yazmıştı?!

Yukarıda Karesi'de yer alan, Gönen'in imarıyla ilgili bazı kayıtlar değerlendirilmişti. Bu konuya bir defa daha dönmek istiyoruz. Anlaşıldığı kadarıyla Gönen'in bu devrede, oldukça da mütevazî bir yapılanması söz konusuydu. Nitekim Çarşı'nın ortasındaki helânın lağımı olmadığından, buradan etrafa o derece kötü kokular yayılmaktaydı ki, durum Çarşı'da oturulamaz, gezilemez dereceye varmıştı. Şimdi kasabada yapılmakta olan imâr faaliyetleri çerçevesinde söz konusu helâ, Belediye tarafından uygun bir yere nakledilmiş, yerine de gelir getirmesi için iki dükkanın yapılmasına karar verilmişti (Ağustos 1997, Ek. 32b). İmarla ilgili olarak Karesi'de yer alan Aralık 1886'ya ait bir kayıt ise, bugün Belediyelerimizin gayretleri sayesinde oldukça gelişmiş olan ve daha da geliştirilmesini temennî ettiğimiz kaplıcalarla ilgilidir ki, sadeleştirilmiş metni aynen şöyledir; "*Gönen kasabası bitişiğinde bulunan ılıcaya Belediye tarafından kurnalar konularak kaplıca durumuna çevrildiği, Kaymakam vekili Behçet Bey'in o konudaki tedbir ve teşvikinden hem halk ve hem de Belediye'nin faydalanmış olduğu söz konusu kasabadan yazılmıştır*" (Ek. 15a).

Karesi'de günümüzde Gönen denildiğinde hatırlanan yakın çevrenin imar durumuyla ilgili olarak fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Bunun bizim görebildiğimiz tek ve bir haberlik istisnası Sarıköy'dür. Buranın günden güne önem kazanarak, gelişmekte ve adeta bir kasaba görünümünü kazanmakta olması dolayısıyla, bazı iyileştirmeler yapılması gerekmiş, Gönen Kaymakamı Mehmed Tevfik Bey'in de teşvik ve çabalarıyla bunlar gerçekleştirilmiştir (Ek. 43a).

İncelediğimiz Mart 1886-Mayıs 1888 devresinde Balıkesir ve çevresinde yüksek oranda çiçek salgınının bulunduğu, Karesi gazetesinde geçmektedir. Buna karşılık Gönen'de ne doktor ve ne de aşı kalemi bulunmamaktadır. Nisan 1887'de Gönen ve köylerinde çiçek hastalığı görülme de, bir Memleket Tabibi'ne ihtiyaç olduğu açıktır ve bu yönde istek yapılmıştır (Ek. 21). Bununla birlikte Ağustos ayına gelindiğinde hâlâ bir doktor tayin edilmemiştir ve Kötelyli köyünde çiçek vakaları görülmüştür

(Ek. 33). Bu sırada Gönen'de bir hayvan kesim yeri bulunmadığından ve çarşıda açıkta hayvan kesilmesinden dolayı etrafa kötü kokular yayıldığı gibi, sıhate aykırı durumlar da ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Gönen merkezi ve bazı köylerde büyük baş hayvanlarda tabak, küçük baş hayvanlarda ise bazı hastalıklar bulunmaktadır ve çarelerine bakılması gerekmektedir (Ek. 33). Bununla birlikte küçük baş hayvan sayısı bir önceki seneye göre 2154 fazlasıyla 45.877'ye ulaşmıştır (Ek. 18). Gönen ve çevresinde tarımda da bereketli bir yıl geçirilmiş (1887), bunun sonucunda tahıl üretimi % 10 artmış, fiyatlar ise % 15-20 civarında düşmüştür (Ek. 29a). Panayırlar yapılmış (Ek. 29b, 30a), borçlarını ödeyemeyenler icraya verilmiş, askerlerin sırası kura ile belirlenmiş ve hayat böylece devam edip gitmiştir. Karesi'den Gönen'le ilgili olarak vereceğimiz son haber, Kurşunlu Mahallesi'nde oturan Anaştaş'ın hanımı Elenko'nun 2 Kasım 1886'da üç erkek çocuk doğurmuş olduğu ve her üç bebeğin de sıhhatle yaşamaya devam ettikleri yolundadır (Ek. 10).

Karesi gazetesinin Mart 1886-Mayıs 1888 tarihleri arasında 26 aylık ilk devresindeki yayınlarında, içerisinde Gönen'in ismi geçen haber ve diğer yazılarını özlü olarak değerlendirmiş, diğer muhtelif yazılarda da Gönen ile ilgili bazı bilgilerin bulunabileceğine dikkat çekmiş bulunuyoruz. Tebliğimizi bitirmeden önce şimdi de sıra sizinle paylaşacağımız son konuya gelmiş bulunuyor. Karesi'de, bizim kanaatimize göre son derece de enteresan bir yazı dizisi bulunmaktadır. "*Eyyâm-ı Tâtilde Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye*" başlığını taşıyan bu dizi, Karesi'nin 48. sayısından (23 C. Evvel 1304/17 Şubat 1887) başlamak üzere, adı geçen süreli yayının son sayısına (Nr. 105, 30 (29) Receb 1305/30 Mart 1304/11 Nisan 1888 Çarşamba) kadar, üç sayısı müstesna⁹, aralıksız devam etmiştir, hattâ gazete kapanmasaydı daha da süreceği şüphesizdir. Dizi, kendilerine Kâmil ve Dâniş mahlûslarını uygun görmüş olan iki kişinin karşılıklı konuşmalarından oluşur. Kâmil, diğerinden yirmi beş yaş kadar büyük, geleneksel Osmanlı kültürüne sahip bir kişidir. Dâniş ise, yabancı dil bilen, modern dönemin yeni ilmî gelişmelerini takip etmiş, buna karşılık geleneksel kültür ve onun köklerine yeterince nüfûz edememiştir. Kısa bir tanışmadan sonra, birbirini çok seven ve aralarındaki faydalı bilgi alış verişini devam ettirebilmek için, o dönemde tatil olan Cuma günlerinin gelmesini sabırsızlıkla bekleyen bu iki arkadaşın sohbetlerinin takibi bize, Tanzimat'ın ilanından 45-50 sene geçtiğinde iki farklı aydın tipini tanımamız açısından çok özel bir pencere açmaktadır.

Biz bu yazı dizisini II. Balıkesir Kültür Araştırmaları Sempozyumu (31 Mayıs-2 Haziran 2000)'nda tebliğ olarak değerlendirmiştik.¹⁰ Burada tekrar gündeme getirmemiz, o sırada dikkatimizden kaçan ve kanaatimize göre son derece de önemli olan yazarının kimliği meselesidir. Bu eser kim tarafından

⁹ Nr. 49, 96 ve 98'de yazı dizisi yer almamaktadır.

¹⁰ "*Kâmil ile Dâniş'in "Eyyâm-ı Tâtilde Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye"si*", Prof. Dr. Necmeddin Sefercioğlu Armağan, Ankara, 2001, s. 103-115.

yazılmıştır? O tebliği sunduğumuz sırada bunu belirleyememiştik. Halen de bu konuda kesin olarak bir isim verebilecek, hattâ hiçbir isimden bahsedebilecek durumda da değiliz. Çünkü makalelerin ne başlarında ve ne de sonlarında müellifimizin hüviyetine delalet edecek bir işaret bulunmamaktadır. Bununla birlikte yine de önemli bir mesafe kat etmiş olduğumuzu düşünmekteyiz ve geçilen bu yol, Gönen'in geçmişi için son derece önemlidir. 81 numaralı Karesi'de yer alan bir okuyucu mektubundan sözünü ettiğimiz yazı dizisinin müellifinin, eski harflerle "0.0 yani 505" rakamını imza yerine kullandığını öğrenmekteyiz.¹¹ Nitekim 84 numaralı Karesi'de "0.0" rumuzlu imza sahibi de bu durumu kabul etmiş bulunmaktadır.¹²

Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye'nin yazarının "505" rakamını imza olarak kullandığını öğrenmemiz, onun kimliği konusunda yeni bazı bilgilere ulaşmamıza da imkân vermektedir. Çünkü bu imza Karesi'de diğer bir kısım makale ve serî yazıda da geçmekte ve bunların bazılarında onunla ilgili olarak; "*Ziraatla meşgul bulunan bir zât tarafından gelen varakadır*" ve "*Gönen'e Tabî Kavak Karyesi Çiftliği'nin Zârü 0.0*" ifadeleri yer almaktadır.¹³ Buradan anlaşılan, ismini bilemediğimiz müellifimizin Balıkesir vilâyetinin Gönen kazası sınırları içerisindeki Kavak'ta çiftlik işletmekte olduğudur.¹⁴

Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye yazı dizisinin belirli oranda ilgi uyandırmış olmasını düşünmek durumundayız. Karesi'nin 81. sayısında *Bir Asker* imzasıyla yayınlanan "*Varaka*" başlıklı okuyucu mektubunu bu durumun bir kanıtı olarak değerlendirebiliriz;¹⁵ "*Karesi'nin tertip ve tanzimindeki letâfet müstağnî-i arz ve tariftir. Binaen-aleyh gazeteye fennî ve edebî makalelerin dahi en güzelleri intihap ve derc olunmasından bunlar da o letâfati birkaç derece tezyîn eyliyor. Hele o her bir kelimesi envâr ile müntehâ olan "Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye" nin incilâsı kârînin*

¹¹ 2 Safer 1305/7 T. Evvel 1303. "*Mükâlemât-ı İlmiyye'yi şimdîye kadar irsâle himmet etmesinden dolayı (0.0) rumuzlu sahib-i imzaya da ...*".

¹² 23 Safer 1305/28 T. Evvel 1303. "*Mûr-ı zaiften daha ez'af olan fakir de adem-i bidâa ve liyâkatimle beraber teşekkürât-ı fâikamı Karesi'ye bazı ebhâs-ı fenniyye ve edebîyye gibi şeyler takdimiyle ifaya çalışmakta iken imzası (Bir Asker) olup 81 numarada derc-i sahife-i tezyîn edilerek ... Karesi'yi mütâlaaya râğbet buyuran erbâb-ı maârif ve istifadeyi teşvikten dolayı fakir de kendilerine hâsseten teşekkürlerimle mukabele ederim. İmza 0.0*"

¹³ Örnek: **Karesi**, Nr. 15, 21 Ramazan 1303/11 Haziran 1302.

¹⁴ Bu sırada Gönen'de yaptırılmakta olan rüştiye binasına yardım verenlerin listesi içerisinde, "*Kavak'ta mukim bir zât tarafından 324 kuruş*" iâne verildiği kayıtlıdır. Kavak köyünün tamamından 100 kuruş iâne toplanabildiği bir sırada, Gönenli Hacı Abdullah-zâde Hasan Bey ile aynı miktarda ve bir kişinin verdiği en yüksek miktarı veren kişinin de bizim müellifimiz olması muhtemeldir. Bkz. **Karesi**, Nr. 72, 20 Z. Kâde 1304/29 Temmuz 1303. Kavak çiftliği hakkında özlü bilgiler Tacettin Akkuş, *Gönen ve Köyleri Tarihçesi*, İstanbul, 2001, s. 78-79 ve Zekeriya Özdemir, *Kaplıcalar Şehri Gönen*, Ankara, 1998, s. 309'da bulunmaktadır.

¹⁵ 2 Safer 1305/7 T. Evvel 1303.

nazar-ı ibtihâcını ne kadar da incizâb ediyor? İmdi Heyet-i Tahririye'nize evvel ve âhir borçlu olduğumuz teşekkürü ifâ ile beraber Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye'yi şimdiye kadar îsâle himmet etmesinden dolayı (0.0) rakamlı sahib-i imzaya da an-samîmi'l-bâl teşekkür eder ve devamını erbâb-ı istifade ile birlikte istirhâm eylerim". Bu ifadeleri genel kabulün dile getirilmesi olarak değerlendirmemiz yerinde olacaktır. Aksi takdirde yayınının bu derece devamlı olamayacağı da açıktır.

Bu vesile ile belirtilmesi gereken bir husus da *Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye*'si Karesi'nin 55 sayısında yayınlanan yazarımızın, bu gazetede bunun haricinde oldukça çok sayıda tek veya sürekli yazılarının yer almış olduğudur. Taşrada kendisini iyi yetiştirmiş bir kişi olarak karşımıza çıkan yazarımızın buradaki makale başlıklarının gösterilmesinin bile, yetersiz de olsa, kendisiyle ilgili bir kanaat sahibi olmamıza imkân vereceğini düşünmekteyiz: *Fenn-i Ziraat Nazariyâtına Tatbîkan Ameliyât ve Tecrübe Bahsinden*,¹⁶ *Tehzîb-i Ahlâk*,¹⁷ *Kisb*,¹⁸ *Ahlâk*,¹⁹ *Ahlâk Bozukluğu*,²⁰ *Edebiyat*,²¹ *Edebiyat ve Mev'iza-i Hikemiyyeden*,²² *Ekrem-i Mahlukât Olan İnsana Bir Nazar*,²³ *Vârid Olan Bir Varakadır* (Bir okuyucu mektubuna cevap).²⁴

Böylece Karesi gazetesinde doğrudan veya dolaylı olarak Gönen'le ilgili çeşitli yazılar yanında, 55 yazı halinde yayınlanan ve gazete kapandığı için mecburen sona ermiş olan *Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye* dizisinin ve ayrıca çeşitli başlıklar taşıyan toplam 56 diğer yazının da bir Gönenliye, şimdilik ismini belirlemediğimiz, ama Kavak'ta çiftçilik yaptığını bildiğimiz birine ait olduğu ortaya çıkmaktadır. Bizim kanaatimiz, ismini bilemediğimiz bu kişinin son derece kültürlü bir şahsiyet olduğu ve özel bir incelemeye konu oluşturmaya layık bulunduğuudur. Tabiatıyla bu durumda Karesi gazetesinin bu ilk devresinin koleksiyonunun, Gönen açısından değeri de çok büyük oranda artmış olmaktadır.

Biz satırlarımızı, kendisini bir ölçüde tanımamıza ve kültür düzeyiyle ilgili, yetersiz de olsa, fikir sahibi olmamıza yardım edeceğini düşündüğümüz, Kavaklı bu çiftçinin *Mükâlemât-ı İlmiyye ve Fenniyye*'sinden yapacağımız kısa bir alıntı ile bitirelim:

¹⁶ Karesi'nin 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15. sayıları.

¹⁷ Karesi'nin 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 28, 30, 31, 37, 39, 41, 43, 45, 48, 50, 55, 58, 82. sayıları.

¹⁸ Karesi'nin 16, 17, 18, 19, 20, 22. sayıları.

¹⁹ Karesi, Nr. 35, 20 Safer 1304/5 T. Sâni 1302.

²⁰ Karesi, Nr. 43, 18 R. Âhir 1304/31 K. Evvel 1302.

²¹ Karesi'nin 38, 40, 41, 44. sayıları.

²² Karesi'nin 84, 85, 87, 88, 89, 91, 101, 103. sayıları.

²³ Karesi, Nr. 91, 13 R. Âhir 1305/16 K. Evvel 1303.

²⁴ Karesi, Nr. 84, 23 Safer 1305/28 T. Evvel 1303.

Kâmil Onikinci Celse'de Politikayı şu cümlelerle tarif ediliyor: "Politika denilen şey gayet teennî ile icra olunur. Öyle acele ile olmaz. Politika demek kendi menfaatini diğerinin zararında aramak demektir. Bu ise hiç öyle acele ile olur mu? Politikanın daha pek çok manaları var ise de şimdi oradan geçelim". Dâniş, Onbeşinci Celse'de²⁵ tekrar politikaya girilmesini arzularsa da, bu istek daha ileriye ertelenir ve nihayet Onsekizinci Celse'de²⁶ Kâmil'in politika ile ilgili görüşleri, oldukça genişliğine yer alır:

"Politika kelimesi bizim lisanımıza ecnebîden gelmiş, Avrupalılar; Politika demek aldatmak demektir, diyorlar. Böyle olunca politika âlemi aldatmak âlemi demek olur. Bundan da bir hayli teferruât çıkıyor ki, onların da politika olması lâzım geliyor. Mesela – Menfaatini diğerinin mazarratında aramak: Gazetelerde gördüğümüz zuhûr eden bazı muâmelât-ı düveliyye gibi – Dakikada bin gûne renge girmek: Gazetelerin beyan ettiği siyâsiyât ve evzâ-ı düveliyye gibi – Şu manaya nispeten bukalemun da politika demek – Hilâf-ı hakkaniyet ve nasafet (adalet, insaf) iş yapmak: Bazı muâhedât-ı düveliyye gibi – Mukârin-i hakkâniyet yapılmış bir işi bozmak: Beyne'd-düvel olan ahd-şikenlik (antlaşmayı bozma) gibi – Zayıfa yüklenip memleket zaptetmek: Avrupa düvelinin istimplâk modası gibi – Envâ-ı aldatmak ile diğerinin mülküne tecavüz etmek: Bir iklimi işgal etmek modası gibi – Barbarlık perdesinden medeniyet göstermek: Bi-gayr-ı hakkın harp çıkarıp nâ-hak yere nice binlerce insan kanı dökmek gibi – Doğru bir maddeyi müşevveş etmek için bin gûne pürüz bulmak: İşgal altında olan bir (yeri) terk etmemek gibi – Hiyel ve desâisi mürâîlik ile ustalıkla kullanmak: Birbirine dostluk eden bazı düvel gibi – İşte bunlar ve daha bunun gibi pek çok şeyler aldatmak fenni olan fenn-i politikadan bulunuyor. Siz benden daha alâ bilirsiniz ya, beni söyletmek için açıyorsunuz. Söylediklerimse benim varışım olup yoksa diplomatça kitabî midir, değil midir bilemem. Sizin lisan-ı ecnebîye olan malumâtınız iktizasınca benden daha iyi bilirsiniz".

EK:

1-Karesi, Nr. 4, 2 Recep 1303/26 Mart 1302/7 Nisan 1886

"Gönen kazasından matbaaya gelen mufassal bir mektubun hülâsa-i meelinden daire-i hükümetin pîşgâhı ile sair sokakların kaldırımsız olup yağmur yağdığında her taraf bataklık haline girerek hasıl olan teaffün kasabanın ciyâdet-i (güzellik) havasını ihlal edegelmekte bulunmuş iken Gönen kaza hey'etine bi't-tahvil kaimmakamlığına tayin ve izâm buyurulmuş olan izzetli Mahmud Celâleddin Bey Gönen'e vürudıyla

²⁵ Karesi, 82 ve 83. sayılar.

²⁶ Karesi, Nr. 89.

beraber dâmen-der-meyân-ı gayretle (eteği belinde, işe hazır) ve bu bâbda Belediye Reisi Halil Efendi ile âzâ-yı sâire ve bi'l-cümle eşrâf-ı memleket de Kaimmakam Bey'e muâvenet ederek Hükümet önündeki meydan tathîr ve oraya mükemmel bir de bahçe tanzim olunmuş olduğu ve bahçenin kapısından Hükümet'e müntehî olan yol dahi şose olarak yaptırıldığı ve sâir sokakların kaldırımlarının da şoseye tahvili mukarrer bulunduğu gibi iskân-ı muhacirîn maddesinin ikmaline ve daha sâir lâzımu'l-itina mevâddın icrasına dahi sarf-ı makderet edilmekte olduğu bildirilmiştir".

2-Karesi, Nr. 9, 8 Şaban 1303/1 Mayıs 1302/13 Mayıs 1886

"Gönen'in 300 ve 301 seneleri âşâr malından hınta 265, şaîr 273, çavdar 24, mısır 86, burçak 14, kumdarı 45 ki cem'an 707 şinik ile nohut 293, bürülce 73, bakla 60, ceviz 18, haşhaş 20, mercimek 10 ki cem'an 474 kıyye-i cedîd zehâir-i mitenevviânın bedelâtı peşînin sîm mecidiye 19 kuruş hesabıyla ve 99 gayesine kadar senelerden 16 şinik mısır ile 3,5 şinik susamın bedelâtı kezâlik peşinen tasfiye-i düyûn tahvilâtıyla istifâ edilmek üzere Nisanın 21. gününden itibaren 11 gün müddetle müzayedeye verildiği Gönen Malmüdürlüğü'nden bildirilmekle talip olanların liva ve kaza âşâr müzayede komisyonlarına müracaat eylemeleri ilan olunur".

3-Karesi, Nr. 12, 29 Şaban 1303/21 Mayıs 1302/2 Haziran 1886

"Havadis-i Vilâyet

Zât-ı âlf-i velâyet-penâhî tamir ve tesviye olunmakta bulunan şose tarikinin Bandırma ve Gönen kazalarına ait olan kısmının sür'at-i ikmâli esbâbını istihsâl için Cumaertesi günü merkez-i vilâyet-i celflelerinden Bandırma cihetine müteveccihen azîmet buyurmuşlardır".

4-Karesi, Nr. 13, 7 Ramazan 1303/28 Mayıs 1302/10 Haziran 1886

"Bandırma cihetine azîmet buyurdıkları geçen haftaki nüshamızda beyan olunan zat-ı âlf-i velâyet-penâhî Bandırma'dan Gönen kasabasına dahi teşrifle oranın tarik noksanının ikmaline ve daha sâir bazı mevâdd-ı mühimme ve nâfianın temşiyetine müsâraat olunması hakkında vesâyâ-yı icâbiyyeyi bi'l-ifâ bu kere merkez-i vilâyet-i celflelerine avdet ve muvâsalatla beraber şose tarikindeki hisselerinin tamir ve ikmali için görülen sa'y ve gayretleri mûcib-i mahzûziyet-i aliyye-i velâyet-penâhîleri buyurulan Sındırgı kazası ahalisine 200 kıyye buğday unuyla 25 kıyye helva ihdasıyla ahâlî-i merkûmeyi tatyip buyurmuşlardır".

5-Karesi, Nr. 14, 14 Ramazan 1303/4 Haziran 1302

"Gönen kazasının 302 senesi âşârının müzâyedesine Mayısın 21. ve Erdek kazasının Mayısın 18. ve Bigadiç kazasının Mayısın 26. günü bed' olduğu ve birer ay hitamında ihaleleri icra kılınmak musammem bulunduğu cihetle cümlelerin malumu olmak üzere mahallerinden vukû bulan iş'âr üzerine ilan-ı keyfiyet olunur.

6a-Karesi, Nr. 18, 12 Şevval 1303/2 Temmuz 1302/14 Temmuz 1886

“Bandırma ve Gönen ve Erdek kazalarının işbu 1302 senesi âşârının müzayedesini ... ve beş yük 20.366 kuruş tahmis bedeli bulunan Gönen kazası âşârının dahi 9.634 kuruş fazlasıyla beş yük 30.000 kuruş bedel ile kezâlik Apik Efendi vekiline ihâle-i kat’iyeleri...”.

6b-“Gönen ve Edremit kazalarının 302 senesine mahsûben icrâ kılınan kur’a-i şer’iyyesinde Gönen’de 53 ve Edremit’te 113 nefere... kur’a-i şer’iyye isabetle....”.

7-Karesi, Nr. 19, 19 Şevval 1303/9 Temmuz 1302/21 Temmuz 1886

“Gönen kazası merkezinde posta ve telgrafhane olmadığı cihetle muhâberât-ı mühimme ve muâmelât-ı ticâriyye dūcâr-ı ukde-i taahhur olageldiği beyanıyla icrâ-yı icabî mahallinden iş’âr olunmasıyla mahall-i mezkûrun cesâmetine göre hâsılatı masrafını korumak ve belki de artmak ağıleb-i me’ûl olup olmasa bile muhacirin-i mütenevvianın kesretinden ve yine bu kabilden bulunan Biga’ya mücâveretinden kesb-i ehemmiyet eylemesi nazar-ı takdire alınarak ve masrafına bakılmayarak kaza teşkil edilen bir mahallin muhâberât-ı teshîliyye ve tesrîyyeden istisnâsı hâlen ve maslahaten câiz olamayıp bu kere âşâr müzâyedesini işkâl (güçlük) eylemesiyle bunun lüzumu bir kat daha tezâyüd eylediğinden telgraf hattının oraya ilsâkı muktaziyât-ı hakikiyye ve katiyyeden olmağla sür’at-i ifa-yı muktezası Makâm-ı âlî-i Vilâyetten Nezâret-i Celfle-i Dahiliyyeye arz ve izbâr kılınmıştır”.

8a-Karesi, Nr. 27, 24 Z. Hicce 1303/10 Eylül 1302/23 Eylül 1886

Bir önceki gazetede cülûs yıldönümü törenlerinin Balıkesir’de nasıl yapıldığı çok geniş anlatılmıştı. Bunda da Kurban Bayramı törenleri anlatılıyor. Ayrıca Gönen’de cülûs yıldönümünde yapılanlar söz konusu ediliyor.

“Gönen ve Kepsut’tan vaki olan iş’âra göre dahi cülûs-ı hümâyûna müsâdif olan leyle-i meserrette orada dahi cevâmi-i şerîfe ile Hükümet Konağı’nın ve bazı mütehayyizân hanelerinin ikâd-ı kanâdîl ile tenvîr edilmiş ve Çarşı dahi açılıp dükkanlar fenerlerle tezyin edilmiş olduğu ve Hükümet Konağı’nda çalgılar çalınıp ve türlü türlü fişenkler yakılıp suret-i mükemmelede icrâ-yı şehrâyin edildiği anlaşılmıştır”.

8b-“Almanya devleti tebeasından ve meşâhir-i coğrafiyyûndan Hanri Karabet nâm zat iki nefer refîkiyle beraber Erdek ve Gönen taraflarından bu kere şehrimize gelmiş ve birkaç gün oturduktan sonra İvrindi tarihiyle Edremit ve Bergama cihetlerine azîmet eylemiştir. Mûmâ-ileyh 15-20 sene mukaddem dahi buralara gelerek Balat ve Bigadiç ve ol-havalideki sâir mahalleri görmüş ve bu kereki seyahati ikmâl ve tashîh-i malumâtтан ibaret olduğu kendi ifadesinden anlaşılmıştır. Mûmâ-ileyh Türkçe kıraat ve

kitâbete muktedir ve ashâb-ı kemâl ve malumâtın bir zat bulunmuş ve senni 70'i mütecâviz olduğu halde tevsî-i malumât için seyr-ü seyahate el-hâletü-hâzihî fevka'l-gâye arzu ve muhabbet göstermekte olduğu hal ve etvârından anlaşılmaktadır".

9-Karesi, Nr. 35, 20 Safer 1304/5 T. Sâni 1302/17 Kasım 1886

"Gönen Bidâyet Mahkemesi Riyâsetinden

Gönen Tuzakçı karyesinden Bakkal Ömer Efendi'nin o karyeden Çerkez Yusuf aleyhine Gönen Bidâyet Mahkemesi'nden istihsâl etmiş olduğu fî 16 Ağustos sene 1302 ve 9 numaralı ilâm mucibince mahkûmun-bihi deyni olan maa-masrif-i mahkeme 1024 kuruluşun istifâsı zımında mezkûr karyenin Kemerköprü nâm mevkiinde Safu ve Mahmud ve Küçük Ömer ve dere dört, ve yine o karyenin Öküzçayırı nâm mevkiinde Hânuş ve Küçük Mustafa ve dere ile mahdut ve muhât 12 dönüm mahkumun-aleyh Yusuf'un mutasarrıf olduğu iki kıt'a tarlanın tarih-i ilanından 15 sonra bi'l-müzâyede furuhtuna teşebbüs olunacağı ilan olunur

Fî 3 T. Evvel 1304/12 T. Sâni 1302"

10-Karesi, Nr. 36, 27 Safer 1304/12 T. Sâni 1302/24 Kasım 1886

"Gönen kasabasının Kurşunlu Mahallesi'nde sâkin Anaştaş zevcesi Elenko nâm hatunun T. Evvelin 21. günü üç nefer erkek çocuk tevli'd edip el-yevm üçünün de ber-hayat bulunduğu mevsûkan istihbâr kılınmıştır".

11-Karesi, Nr. 39, 19 R. Evvel 1304/3 K. Evvel 1302/15 Aralık 1886

"Gönen Kâimmakâmı izzetlû Mahmud Bey bundan evvel mezûnen Dersadet'e gitmiş olduğu halde bu kere istifa etmesi cihetiyle kâimmakam vekâletine Behçet Bey tayin ve îzâm kılınarak asâletinin icrası hususunda Dahiliye Nezâret-i celflesine arz olunmuştur".

12a-Karesi, Nr. 40, 26 R. Evvel 1304/10 K. Evvel 1302/22 Aralık 1886

"T. Sâni'nin 24. Pazartesi gecesini Gönen kasabasının Malkoç Mahallesi'nden Cüceoğlu Halil'in hanesinden harîk zuhur etmiş ise de memurîn-i mahalliyenin ikdam ve gayreti semeresiyle etrafa sirâyet ettirmeksizin bastırılmış olduğu Gönen'den yazılmıştır".

12b-"Gönen Bidâyet Mahkemesi Riyâsetinden

Gönen'de mukim Tûtî Papazyan Ohannes Efendi'nin Gönen'in Tuzakçı karyesinden Morali Abbas ve Celali aleyhlerine Bandırma Bidâyet Mahkemesinden istihsâl eylediği 6 Eylül sene 99 tarih ve 60 numaralı bir kıta ilâm mucibince merhum Celali ve Abbas'ın mahkumun-bihi düyûn-ı mülûkânelerinin istifası zımında mezkûr karyenin civarında vaki Can Ali ve Cemal ve Ahmed ve Hasan "bir" ve Kurt ve Hasan Efendi ve Recep ve Bayram "iki". Kuyu yolunda vaki Ali ve İsmail ve Mutaş "bir" ve Recep ve

Kurt ve Can Ali ve Mahmud “bir” ve İshak ve Aleko ve Necip ve İslâm “bir buçuk” ki cem’an “altı buçuk”, Celalinin ve Hasan ve Celali ve Kurt ve tarik “üç” sahib-i senet ve Recep ve Halil ve tarik “beş” Tahir ve Hasan ve tarik ile mahdut ve muhât “üç buçuk” ki cem’an “on bir buçuk” Abbas’ın mutasarrıf olduğu tarlaların tarih-i ilandan 15 gün sonra bi’l-müzayede furuhtuna teşebbüs olunacağı ilan olunur”.

13-Karesi, Nr. 41, 4 R. Âhir 1304/17 K. Evvel 1302/29 Aralık 1886

“Gönen kasabasının Pilevne Mahallesinde meskûn Pilevne’nin eşrâf-ı hânedânından Kavas oğlu Ethem Ağa’nın kimseden muâvenet ve iâne talep etmeksizin bu kere mahalle-i merkûmeden Çarşı’ya ve Çarşı’dan ahâlî-i kadîmenin Çarşı mahallesine ve oradan da Muhacirîn Mahallesine olarak cem’an 375 arşın mükemmel surette kaldırım inşa ettirmiş olduğu kasaba-i merkûmeden alınan mektupta bildirilmiş olmağla ağa-yı mûmâ-ileyhin şu surette vaki olan himmet ve eser-i hamiyeti bi’t-takdir derc-i sahife-i mefharet kılınır”.

14a-Karesi, Nr. 43, 18 R. Âhir 1304/31 K. Evvel 1302/12 Ocak 1887

“Gönen’den bu kere matbaaya gelen bir mektupta K. Evvel 18. Perşembe günü nüzûl etmiş olan yağmurdan Gönen çayı tuğyan ederek zemini aşağı bulunan mezmû tarlaları harap ve Rusçuklu İsmail Ağa’nın değirmenini hedm etmiş olduğu gibi Biga kazası süvari zaptiyelerinden olup dereden geçmekte bulunan Çerkez Ömer Çavuş’un da gark olmuş olduğu beyan ve iş’âr ... kılınmıştır”.

14b-“Müddeî-i Umumî Muâvinliğinden

Karesi sancağı dahilinde kâin Gönen kasabasının Bayramiç karyesinde mukim Abdullah Ağa’nın dükkanından geceleyin vukû bulan sirkat keyfiyetinden dolayı cinayetle müttehem olup vadf-i firarda bulunan Manyas nahiyesinin Dere karyesinden uzunca boylu çakır gözlü sarı sakal ve bıyıklı ve sarı kırmızı benizli 32 yaşlarında muhacirîn-i çerâkiseden Ebvah (?) kabilesinden Çakır Ahmed b. Mehmed ile yine nahije-i mezkûrenin Dere karyesinden orta tıknazca boylu karater bıyıklı muhacirîn-i çerâkiseden ve Ebvah kabilesinden 28 yaşında Cabhıh b. Zebşili nâm kimesnelere taraf-ı riyâsetten müceddeden on gün mehil verildiğinden müddet-i mezkûre zarfında isbât-ı vücut eylemeyecek olur ise kanuna itaat etmemiş nazarıyla bakılarak Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiyeye Kanun-ı Muvakkatı’nın Bâb-ı Râbii’nin Fasl-ı Sâni’inde muharrer mevâd ahkâmına tevfiikan muhâkeme-i gıyâbiyeleri bi’l-icrâ hukûk-ı medeniyeden iskât edilecekleri ve emvâllerinin dahi taht-ı hacze alınacağı ve bu sırada kendilerinin bir gûne davaya hak ve salahiyeti olmayacağı ve buldukları mahalli bilenler haber vermeye ve bi’l-cümle zâbıta-i adliye memurları kendilerini der-dest etmeye mecbur ve mükellef olmaları malum olmak için ilân-ı keyfiyete ibtidâr kılındı”.

15a-Karesi, Nr. 44, 25 R. Âhir 1304/7 K. Sânf 1302/19 Ocak 1887

“Gönen kasabası ittisâlinde vakf ılıcanın derûnuna Belediye’den kurnalar vaz’ıyla kaplıca hey’etine tahvil kılındığı ve Kâimmakâm vekili Behçet Bey’in ol-bâbtaki tedbir ve teşvîkinden hem ahali ve hem de Belediye’nin müstefit olduğu kasaba-i merkûmeden yazılmıştır”.

15b-“Bu kere de Gönen kasabasının Rüstem Mahallesi’nden Arnavut oğlu Hacı İsmail Ağa’nın delâleti ve mahalle ahalisinin muâveneti ile mahalle-i mezkûrede 1400 metre tûlünde ve şose tarzında mükemmel kaldırım inşa olunmuş olduğu ve mûmâ-ileyh İsmail Ağa tarafından nakden 17 adet Lira-yı Osmanî dahi itâ kılındığı iş’âr-ı mahallîden anlaşılmasıdır. “İşte vatana hizmet böyle olur”.

15c-“Vilâyet Defterdarı Bahaaddin Bey Bandırma, Erdek ve Gönen’i ziyaretle Balıkesir’e döndü”.

16-Karesi, Nr. 46, 9 C. Evvel 1304/21 K. Sânf 1302/2 Şubat 1887

“Yeni teşkil olunmuş olan Gönen kazasına bir Müftü tayinine lüzum görünmesinden nâşî Makâm-ı Celîl-i Hazret-i Meşîhat-penâhî’ye taraf-ı âlî-i Velâyet-penâhî’den vukû bulan arz ve inhâ üzerine zikrolunan müftülüğe fazl ve ilmi der-kâr bulunan Gürcü Hafız Mustafa Efendi tayin kılınmıştır”.

17-Karesi, Nr. 47, 16 C. Evvel 1304/28 K. Sânf 1302/9 Şubat 1887

“Gönen Bidâyet Mahkemesi Başkâtibi Hakkı’nın gazeli

Ziyâ-ı vakt eder mi âdem encâmı nedâmet var

İlimdir matlab-ı âlâ ki her yerde selâmet var

Mübahât-ı urûk-ı nesle zînet kâim olmaz ki

Sıfat ve zâta gurbette cehâletten melâmet var

Hemîşe ehl-i fazlın rif’at-i kadri müsellemdir

Makâm-ı izzette onlar için hakk-ı kerâmet var

Eğerçi akılla insan olsa dehre Eflâtun

Lüzûm-ı ilm-i hâli bilmeyenlerde sekâmet var

El’ân bir lâubâlî tarzını nâdân olur (Hakkı)

Hakikat mahvolur cehlin sonunda çok nedâmet var”,

18-Karesi, Nr. 54, 5 Recep 1304/18 Mart 1303/30 Mart 1887

“Gönen kazasının 303 senesine mahsûben ağnâmı tâdât olunarak sene-i sâbıkından 2.154 adet fazla zuhûruyla 45.877 adet koyun ve keçi bulunduğu mahallinden bildirilmiştir”.

19-Karesi, Nr. 56, 19 Recep 1304/1 Nisan 1303/13 Nisan 1887

“Geçenki yağmurlardan hâsıl olan seller, Gönen kasabası kenarında vakî olan köprünün kârgîr temellerini ve Rusçuklu İsmail Ağa'nın değirmen bendini hedm etmiş olduğu gibi Gönen çayının tuğyân etmesinden Keçidere karyesinden 8 yaşında bir kız çocuğunun boğulduğu ve mezkûr köprü her ne kadar tamir olunmuş ise de iki göz daha ilave olunmadıkça bu misillü tahribâtta emin olunamayacağından bu bâbda Kâimmakâm-ı kaza Mehmed Tevfik Bey'in himmetine intizâr olunmakta ve maa-hâzâ köprünün hedmine sebab-i müstakil müfti-i sâbık Abdullah Efendi ile ahalinin bazılarının köprüye civâr bulunan ve ahalinin buzağı merası olan mahalden 30 dönüm kadarını zabt ve etrafını hendek ile çevirip tarla ittihaz etmeleriyle çayın mecrasına hâlel vermeleri keyfiyeti olup bu sırada mahall-i mezkûrun dahî istirdâd olunacağı kaviyyen me'mûl edilmekte bulunduğu Gönen'den bildirilmiştir. O sırada birkaç gün buralarda da şiddetlice nüzûl eden bârândan şehrimizin İzmirler Mahallesi'nde vakî köprünün dahi kârgîr lâmbalarından birisini su alıp götürmüştür”.

20-Karesi, Nr. 57, 26 Recep 1304/8 Nisan 1303/20 Nisan 1887

“Sâye-i terakkiyât-vâye-i hazret-i padişahîde haftada bir defa Çarşamba günleri zaptiye vasıtasıyla adf ve taahhütlü mektup kabul ve teâtî olunmak üzere bu kere Gönen kazasına Posta şubesi küşâd olduğu Posta ve Telgraf Müdüriyeti'nden haber veriliyor”.

21-Karesi, Nr. 58, 3 Şaban 1304/15 Nisan 1303/27 Nisan 1887

Balikesir'e bağlı yerlerde birkaç seneden beri çocuklar arasında çiçek hastalığından oldukça yüksek oranlarda zayiât bulunmaktadır. Konuyla ilgili Gönen'den bir haber.

“Gönen kasabasından matbaaya gelen bir mektupta lehü'l-hamd kasaba-i merkûmede Çiçek illeti yok ise de orada ne tabip, ne de aşî kalemi bulunmadığı bildirilmesiyle zikrolunan mektup Makam-ı Âlf-i Velâyet-penâhî'ye takdim kılındı. İcabının icrasına müsâraat kılınacağı der-kârdır”.

22-Karesi, Nr. 60, 18 Şaban 1304/29 Nisan 1303/11 Mayıs 1887

“Gönen kasabasında dahi umûr-ı maârifin terakkiye yüz tuttuğu ve ez-cümle Gönen eşrâfından ve Meclis-i İdare azasından mükerremeklü Abdullah Efendi'nin riyâseti tahtında bir komisyon teşkîliyle zaten mevcut bulunan mekteb-i rüşdî ve ibtidâî için iâne-i ahâlî ile daha güzel bir bâb binanın inşasına başlanmak üzere olduğu ve bir de hükümetçe ve ahalice şiddet-i lüzumu olduğu halde mukaddemleri yapılmamış olan telgrafhanenin dahi şu günlerde inşasına bed' olunacağı kasaba-i merkûmeden alınan mektupta iş'âr ve Kâimmakâm-ı lâhık rif'atlü Mehmed Tevfik Bey'in bu bâbda vakî olan ikdâm ve himmeti dahi yâd ve tizkâr olunur”.

23-Karesi, Nr. 63, 9 Ramazan 1304/20 Mayıs 1303/1 Haziran 1887

“Gönen kasabasında müceddeden inşa olunmakta bulunan mekteb-i rüşti ve ibtidâî ile telgrafhâne masârifine medâr olmak üzere kasaba-i merkûme hamiyet-mendânından Burzî-zâde Osman Efendi tarafından 216 ve Arnavut Nuri Ağa tarafından 162 ve Arnavutoğlu Hacı İsmail Ağa cânibinden 216 Hacıoğlu Hüseyin Ağa tarafından 54 İdare azâsından Yorgi Çorbacı tarafından 108 Belediye azâsından Dimo Çorbacı cânibinden 80 kuruş itâ olunduğu mahallinden bildirilmiştir”.

24a-Karesi, Nr. 65, 23 Ramazan 1304/3 Haziran 1303/15 Haziran 1887

“Gönen kasabası muteberânından Arnavut oğlu Hacı İsmail Ağa'nın def'a-i sâniye olarak kendi kîse-i hamiyetinden şose tarzında ve 700 hatve (adım) tûlünde mükemmel kaldırım inşasına başlattığı ve yine Gönen mütehayyizânından Hacı Abdullah-zâde Hasan Bey'in dahi kîse-i mürüvvetinden Akçaali Mahallesi'nde 600 hatve tûlünde kaldırım inşasına bed' ettirerek mahalleleri ahalisinden bazılarının da kum ve çakıl naklinde muâvenet ettikleri maa't-takdir Gönen'den yazılmıştır. Cenab-ı Hakk bu misillü ashâb-ı hayrâtı eksik etmesin”.

24b-“Gönen kasabasında müceddeden yapılmakta bulunan mekteb-i rüşti ve ibtidâî ve telgrafhâne masârifine medâr olmak üzere bu kere dahi mahallinden bildirilen zevât-ı hamiyet-simâtın esâmisi ile verdikleri mebâliğin miktarı ber-vech-i âtî derc-i sahîfe-i sûtûn olunur”.

Kuruş

162	Gönen kasabasında Laz Hacı Hüseyin Efendi
108	Beyoğlu Hac İbrahim Ağa
108	Kalaycıoğlu Hasan Ağa
108	Unlu-zâde Hacı Hasan Ağa
108	Hacı Mustafa Ağa
108	Pilevneli Ali Molla
108	Mahkeme-i Şer'îye Kâtibi Ahmed Efendi
108	Mumcu-zâde İbrahim Ağa
80	Kavaf Filibeli İbrahim Efendi
60	Manifaturacı İmam Mustafa Efendi
60	İbişoğlu Hacı Ahmed Ağa

- 60 Çakmaklı Hacı Ahmed Efendi
54 Dolma-zâde Ali Ağa
54 İnceoğlu Hasan Çavuş
54 Manifaturacı Kara İsmail Ağa
54 Salih Ağa-zâde Mahmud Ağa
54 Kırımlı Ali Ağa
54 Hacı Kadir-zâde Mehmed Ağa
54 Burcu-zâde İbrahim Ağa
54 Muhacir Müslim Ağa
60 Helvacı Mete Çorbacı
50 Nalbant Hafız Ağa
50 Kerimoğlu Mehmed Ağa
40 Berber Süleyman Ağa
40 Kahveci Halil Ağa
40 Ekmekçi Kerim Ağa
40 Pançooğlu Simon Ağa
40 Ekmekçi Filip Ağa
40 Karahüseyinoğlu Hacı İbrahim Ağa
40 Ekmekçi Karabıyık Nikola Çorbacı
40 Debbağ Ali Efendi
40 Şişoğlu Hacı Ahmed Ağa
40 Rusçuklu İsmail Ağa
40 Baki-zâde Ahmed Efendi
40 Mehmed Ali Çavuş
40 Pilevneli Sandıkçı Mustafa Ağa
30 Bahçivanoglu Ali Usta
30 Burhan Hasan Efendi
27 Pilevneli Mustafa Ağa

- 20 Kırımlı Gaffar Usta
 20 Hezergradlı Hafız Ağa
 20 Şarlı Ali Pehlivan
 20 Arap Mehmed-zâde Mehmed Efendi
 1101 Yortan Karyesi
 400 Alaaddin Karyesi
 324 Çerkez Keçideresi
 150 Sızı Hasan Bey Karyesi

25-Karesi, Nr. 68, 22 Şevval 1304/1 Temmuz 1303/13 Temmuz 1887

“Gönen kasabasında müceddeden yaptırılmakta olan mekteb-i rüşdî ve ibtidâî masârifâtına medâr olmak üzere muâvenât-ı nakdiyede buldukları def’a-i sâlise olarak mahallinden bildirilen zevât-ı hamiyet-simâtın esâmîsi ile verdikleri mebâliğin miktarı ber-vech-i zîr derc-i sahîfe-i sûtûn olunur”.

Kuruş

- 216 Musapaşa-zâde rif’atlû Halil Bey
 324 Hacı Abdullah-zâde Hasan Bey
 162 Tüccardan Tatar Sâdi Ağa
 100 Amasyalı Hüseyin Efendi
 80 Arnavut Elmas Ağa
 60 Veliâğanın Mehmed Ağa
 60 Lazoğlu Mehmed Ağa
 60 Esnaftan Filibeli Mustafa Efendi
 60 Esnaftan Dağlı Yani Çorbacı
 60 Hacı Corci Çorbacı
 54 Hacı Abdullah damadı Haşim Ağa
 54 Malkoç Mahallesinden Pilevneli Mehmed Bey
 54 Pabuççu Sarı İsmail Ağa
 54 Yahudi Behor Ağa

- 40 Sandıkçı biraderi Ali Ağa
40 Ekmekçi Topal Yorgi Ağa
40 Ekmikçi Nikola Ağa
30 Pabuççu esnafından Efe Hasan Ağa
30 Kunduracı Ömer Usta
30 Pabuççu Ahmed Usta
25 Kasap Süleyman Ağa
25 Kasap İsmail Ağa
20 Bakkal Tatar Mahmud Ağa
20 Tatar Şerafeddin Ağa
20 Helvacı Menco Çorbacı
20 Pabuççu Mıgırdıç Ağa
14 Kocabıyık Nikola Ağa def'a-i sâniye
134 Belediye tarafından
671 Sarı karyesinin Fındıklı Mahallesi
641 Sarı karyesinin Orta Mahallesi
350 Yortan Karyesi
240 Ulukır karyesi
226 Tozatçı muhacirleri
200 Tozakçı karyesi
150 Sarı karyesinin Şumnu Mahallesi

26-Karesi, Nr. 70, 6 Zilkâde 1304/15 Temmuz 1303/27 Temmuz 1887

“Gönen kazası mekteb-i rüştfî ve ibtidâfsi için dördüncü defa olarak muâvenet-i nakdiyede bulunan zevâtın defteri”.

Kuruş

- 216 Yemen Valisi devletlû Azizpaşa-zâde rif'atlû Mustafa Bey
80 Meclis-i İdare azâsı Abdullah Efendi

- 108 Mahkeme azâsından Nuri Bey
100 Mahkeme azâsından Marko Efendi
54 Tapu Kâtibi Nuri Efendi
40 Sandık Emîni Velîyüddin Efendi
100 Belediye Reisi Halil efendi
54 Esnaftan Laz Ömer Efendi
54 Hacı Kadri-zâde Mustafa Efendi
30 Tüfekçioğlu Hasan Çavuş
40 Körmehmedoğlu Ali Ağa
20 Berber Ali Ağa
20 Hanşioğlu Mustafa Ağa
20 Mostaboğlu Ahmed Ağa
20 Kavaf Hacı Mehmed efendi
30 Sarioğlu Ahmed Ağa
10 Topal Mustafa Nuri Hafız Osman Efendi
80 Oman Bey-zâde Şerif Bey
54 Bânosoğlu Karabet Ağa
105 Tozakçı Yenişehir muhacirleri
280 Çakmak obaları
25 Yortan karyesinden def'a-i sâlise
100 Sarı karyesinin Şumnu Mahallesi def'a-i sâniye
300 Kötelyli karyesi
96 Tozakçı Çerkez Mahallesi
150 Tozakçı karyesi ahâlî-i kadîmesinden
56 Tozakçı Rumeli muhacirleri
108 Torbalı karyesi
2350 Yekûn

9862 Evvelki yekûn

12172 Cümle-i yekûn

27-Karesi, Nr. 72, 20 Zilkâde 1304/29 Temmuz 1303/10 Ağustos 1887

“Gönen kasabası mekteb-i rüşfî ve ibtidâfîsi için beşinci defa olarak muâvenet-i nakdiyede bulunan zevâtın defteri”.

Kurus

- 80 Hatip Muhacir Mustafa Efendi
324 Kavak'ta mukim bir zât tarafından
67 Hacı Abdullahoğlu İbrahim Ağa
54 Hacı Eminağa-zâde Hüseyin Efendi
54 Hacı Bostan (gazete yırtık okunamadı)
54 Hamamcı İbrahim Ağa
54 Hacı Eminağa'nın Hacı Ahmed Ağa
54 Hindioğlu Osman Ağa
30 Davutoğlu Mustafa Efendi
20 Lokeroğlu Osman Ağa
15 Zafiroğlu Üstiyân
40 Laz Mustafa Ağa
47 Tatar Hüseyin Ağa
20 Kaldırmcıoğlu İsmail Ağa
20 Hacı Ahmedoğlu Ahmed Ağa
20 Numan'ın Ali Ağa
330 Sarı karyesinin Fındıklı Mahallesi
50 Sarı karyesinin Şumnu Mahallesi
309 Sarı karyesinin Orta Mahallesi
190 Çalobası

- 30 Ayvalıdere
190 Babayakası
54 Tozakçı Çerkez Mahallesi
50 Tozakçı Rumeli muhacirleri
50 Tozakçı ahalf-i kadimesi
150 Paşaçiftliği
60 Ulukır karyesi
42 Turplu karyesi
60 Gelgeç Obası
320 Muratlar karyesi
70 Çakmak Obası
100 Gündoğan Çiftliği
20 Arabacıoğlu Yanaki
20 Ezeldanoğlu Yorgi
40 Kalaycıoğlu Mehmed Ağa
100 Asmalıdere
50 Ilıcak karyesi
100 Kavak karyesi
60 Çalobası
150 Saraçlar karyesi
60 Gökçesu karyesi
30 Sepetçi Obası
128 Kalfa karyesi
3826 Yekûn
12182 Evvelki Yekûn
15998 Cümle-i Yekûn

28-Karesi, Nr. 79, 17 Muharrem 1305/23 Eylül 1303/5 Ekim 1887

“Gönen kasabası mekteb-i rüşdîsinin müceddeden inşası için altıncı defa olarak muâvenet-i nakdiyede bulunan zevâtın defteridir”.

Kuruş

- 432 Yanık Mahallesinden Seyfioğlu Çavuş Mustafa Ağa
162 Çerkes Osman Pehlivan
162 Tatar Hacı Ali Ağa
150 Karaağaçalanı karyesinden Çoban Ömer yediyle
108 Bandırma acente memuru Mehmed Bey
102 Karalar Çiftliğinden Mehmed Ali Bey
100 Gökçesu Türkmen Süleyman
54 Hacı Abdullah damadı Haşim Ağa
54 Kurşunlu Mahallesinden Tüfenkçi Aziz Ağa
54 Beledî azâsından Kadri Efendi
54 Karaağaçalanından Türkmen Bekir
50 Karalar Çiftliğinden Osman Bey
50 Malkoç Mahallesinden Pançooğlu Yorgi
40 Malkoç Mahallesinden Bayramıçlı İsmail Çavuş
40 Kurşunlu Mahallesinden Çatalbaşoğlu Hüseyin Ağa
40 Pilevne Mahallesinden Edhem Ağa
40 Talipoğlu Mustafa Ağa
40 Kurşunlu Mahallesinden pabuççu Papasoğlu Yorgi
40 Kurşunlu Mahallesinin Rum Mahallesinden Topçuoğlu Andon
25 Malkoç Mahallesinden Kocaoğlanoğlu Ahmed
20 Çarşı Mahallesinden Hacı Ahmedoğlu Ahmed
20 Rüstem Mahallesinden Sakallıoğlu Ahmed
20 Kurşunlu Mahallesinden Tatar Vâcib

- 20 Akçaali Mahallesinden Yüzbaşıoğlu Mehmed
20 Karalar Çiftliğinde Hacı İbrahim Efendi
20 Akçaali Mahallesinden İbişoğlu Mustafa Ağa
20 Rüstem Mahallesinden Çinhasanoğlu İbrahim Ağa
20 Hacı Abdullahoğlu Halil Ağa
20 Kara Çiftliğinden Osman Bey
20 Muhacir Hacı Şaban Efendi
20 Muhacir pabuççu Yaşar Usta
20 Pomak Hacı Osmanoğlu Hasan
20 Kurşunlu Mahallesinden Hüseyin Hasanoğlu Hüseyin
20 Hacı Köseoğlu Halil
20 Hacı Abdullahoğlu İbrahim Ağa
20 Kurşunlu Mahallesinden meyhaneci Yani
20 Tatar Hüseyin Ağa damadı Kürt Hüseyin Ağa
20 Malkoç Mahallesinden Anaforoğlu Mehmed Ağa
20 Yirikoğlu Mehmed Ağa
20 Pilevne Mahallesinden Nalbantoğlu Hüseyin Ağa
7 Tozakçı karyesinden def'a-i sâlise olarak verilen
100 Hacimenteş karyesi
98 Muratlardan Hüseyinbey karyesi
78 Kalfa karyesi
60 Babayaka karyesi
50 Bakırlı Çiftliği
26 Keçidere Çerkez karyesi
20 Körpeağaç karyesinde
.... Kurşunlu Mahallesinden Tuzcuoğlu Abdullah
.... Akçaali Mahallesinden Kasap Kadı Hüseyin
2671 Yekûn

15998 Evvelki Yekûn

18669 Cümle-i Yekûn

29a-Karesi, Nr. 64, 16 Ramazan 1304/27 Mayıs 1303/8 Mayıs 1887

“Bu sene Biga sancağı mezruâtında sene-i sâbıkadan yer yer üstüne % 10 nispetinde feyz ve bereket memûl idüğü ve Kal’a-i Sultaniye ve Lapseki ve Biga kazalarının şimdiki zahîre fiyatı geçen senekinden noksan ise de Ezine ve Ayvacık’ta bir fark olmayacağı livâ-yı mezkûr mutasarrıflığından bildirilmiştir.

Merkez sancağına mülhak Gönen ve Sındırgı kazaları mezruâtında dahi % 10 nispetinde fazla tahmin kılındığı ve Gönen’in zahire fiyatı geçen senekinden % 15’ten 20’ye kadar noksan ... ve Bandırma’ca dahi bu sene feyz ve bereket sene-i sâbika râddesinde olup zahire fiyatı geçen senekinden % 10 kadar noksan bulunduğuş.

29b-“Bandırma kazası dahilinde Manyas nahiyesiyle Gönen kazasında be-her sene küşadı mutât olan Koşu ve Sarıköy ve Değirmenönü panayırları rûsûmu 303 senesine mahsûben bi’l-müzayede sâir talipleri keff-i yed ettikten sonra 355 adet Lira-yı Osmanî ile Balıkesir talibine ihale kılınmış olmasıyla Meclis-i İdare-i Vilâyet azısından rif’atlû Ali Bey mezkur panayırlarda lâ^zımü’t-tesviye hususât-ı sâireye dikkat ve nezâret eylemek ve Tabur Ağası dahi umûr-ı inzibatiyeye bakmak üzere memûren ol-taraflara izâm kılınmışlardır”.

30a-Karesi, Nr. 66, 8 Şevval 1304/17 Haziran 1303/29 Haziran 1887

“Be-her sene küşâd edilmekte olan Biga sancağı dahilinde kâin Çan ve Bandırma ve Gönen kazaları dahilinde vakî Koşu ve Hacıisa panayırları bu sene-i mubarekede dahi küşâd ile bi-inâyetillahi Teâlâ sâye-i hazret-i şâhânede bir gûne vukuât olmaksızın tüccar ve ahalinin kemâl-i emniyetle ahz ve itâ ederek dağılmış oldukları alınan malumât-ı resmîyeden anlaşılmıştır”.

30b-“Bandırma, Erdek ve Gönen aşârının ihalesinde Balıkesir Beledî Reisi rif’atlû Necip Bey memur edilerek bayramın üçüncü Cuma akşamı zikrolunan mahallere gitmiştir”.

31-Karesi, Nr. 69, 29 Şevval 1304/8 Temmuz 1303/20 Temmuz 1887

“Bandırma, Erdek, Gönen kazaları aşârının ihalesi için memûren ol taraflara izâm kılınmış olan Balıkesir Beledî Reisi rif’atlû Necip Bey ikmâl-i vezâifle bu kere avdet eylemiştir”.

32a-Karesi, Nr. 72, 20 Z. Kâde 1304/29 Temmuz 1303/10 Ağustos 1887

“Gönen’den ber-vech-i âtf yazılıyor:

Temmuzun 18. Cumartesi günü Gönen kazasına tabî Taban karyesinin muhtarı Hacı Ahmed oğlu Mehmed'in karyede vakî mektebin derûnunda katl olunduğu haber verilmesi üzerine cânib-i hükümetten tahkikât-ı lâzime ifâsına müstantik muâvini ve katillerin der-restine süvari onbaşı Tâci memur tayin ve izâm kılınıp icrâ eyledikleri tahkikât ve taharriyâtan fi'l-i katlin karye-i mezkûreden Hacı Ahmed oğlu İbrahim oğlu İsmail, Salih oğlu Halil ve İbrahim taraflarından ikâ olunmuş olduğu anlaşıl原因 olarak mahkumlar onbaşı-i merkûm tarafından der-destle hükümete getirilerek mahkemeye teslim olunmuş ve dâire-i istintâkiyece icrâ edilen isticvâb ve istintâklarında dahi muhtar merkûmu bıçak ile katleydiklerini tâyıan (zorlama olmaksızın) ikrâr eylemişlerdir".

32b-"Birkaç gün mukaddem dahi Gönen'in Gökçesu karyesinden Türkmen Sullinekönü oğlu Hüseyin validesini katl ile firar etmiş olduğu halde bu dahi onbaşı Tâci tarafından elde edilerek mahkemeye teslim kılınmıştır".

32c-"Mâh-ı hâlin 13. Pazartesi günü Gönen kasabasının Kadınlar Pazarı'nda Sakallı oğlu Ahmed'in ahır odasında ateş zuhur etmiş ise de memurîn-i hükümetin gayret ve ikdâmıyla yalnız mezkur oda muhterik olduğu halde bastırılmıştır".

32d-"Gönen kasabası çarşısının ortasında vakî helâ lağımının mecrâsı olmamasından nâşî hâsıl olan teaffünden çarşıda gezilemez ve oturamaz dereceye varıldığı halde taraf-ı vâlâ-yı kâimmakâmîden iltizâm ve icrâ olunmakta bulunan imârâta zamîmeten Beledî marifetiyle zikrolunan helâ oradan münasip bir mahalle kaldırtılarak kapattırılmış olan lağımın üzerine de Beledî'ye irâd olmak üzere bir iki dükkan inşası tasavvur olunmakta bulunmuştur".

33-Karesi, Nr. 73, 27 Z. Kâde 1304/5 Ağustos 1303/17 Ağustos 1887

"Geçenlerde mülhakât-ı vilâyeti devre çıkmış olan Vilâyet Baytarı İbrahim Efendi tarafından matbaaya gönderilen bir mektupta Gönen kazasına tabî Killik ve Ilıca ve Hacımenteş karyelerinin hayvanâtıyla nefsi-i Gönen'de Çömlekçi Ârif'in camusunda tabak hastalığı zuhûr eylediği ve bazı ağnâmda furşe denilen ayak topallığı görülüp şap ve topallık hakkında mukaddemâ vilâyet gazetesine (67. nüshasındadır) bir varaka derc ettirdiği cihetle o mekûle hayvanâtın ol-vechile icrâ-yı tedavisine ikdâm ve gayret olunması lâzım geleceğini icap edenlere söylemiş olduğu beyan ve hikaye ile beraber Gönen kasabasında bir selhhâne olmayarak hayvânâtın çarşıda zebh olunması cihetle fena kokular hâsıl olduğu ve Gönen Köteyli etfâlinde Çiçek illeti olup ancak Gönen'e henüz Memleket Tabibi getirilmemesinden nâşî aşî ameliyâtının icrâ olunamadığı ve Erdek'te dahi selhhâne olmadığı gibi Beledîsi tarafından tanzîfât emri-i ehemmine de layıkıyla bakılmadığı cihetle zuhur eden pisliklerin bilâhare sıhhat-ı umûmiyeyi ihlâl edeceği ve Bandırma'da da Çiçek illeti zuhûr edip eğerçi aşî ameliyatını icrâ için

Memleket Tabibi'ne müracaat edenler var ise de bu da pek az olduğu iş'âr ve Gönen kasabasında müceddeden yapılan mektepten dolayı Kâimmakâm-ı kaza ile ahâlî-i mahalliyenin ikdâm ve himmetleri takdir ve tizkâr olunmuştur.

Mevdd-ı müştekâ-bihâdan dolayı mahallî kâimmakâmlarının nazar-ı dikkatleri celp olunur”.

34-Karesi, Nr. 80, 24 Muharrem 1304/30 Eylül 1303/12 Ekim 1887

“Kemer ve Gönen kazalarıyla ... esnân erbâbının 303 senesine mahsûben emr-i muayeneleri bâ-kemâl-i hakkaniyet icrâ olunarak kur'â numaraları keşîde olundukta ... Gönen'de 43 nefere tertîb-i evvel, 42 nefere tertîb-i sâni ... numaraları isabet eylediği ve Gönen'de bir neferin de gönlüyle silk-i celîl-i askerî olduğu mahalleri iş'ârından müstebân olmuştur”.

35-Karesi, Nr. 81, 2 Safer 1305/7 T. Evvel 1303/19 Kasım 1887

“Devren mülhakatta bulunan Vâli-i Âlî-i Vilâyet atûfetlû beyefendi hazretlerini İvrindi ve Balye nahiyelerin e uğradıktan sonra bu kere Gönen kasabasına vâsıl oldukları iş'âr-ı mahallîdendir”.

36a-Karesi, Nr. 82, 9 Safer 1305/14 T. Evvel 1303/26 Kasım 1887

“Atûfetlû Vali Beyefendi hazretlerinin Gönen kazası ahvâl-i umûmiyesini teftiş buyurduktan sonra Biga kazasına azîmet edip el-yevm orada lâzımü'l-ıslâh mevâddi rü'yet ile meşgul buldukları mekâtîb-i vâride müeddâsından müstebân olmuştur”.

36b-“Gönen kasabasından mektub-ı mahsus

7 T. Evvel Sene 1303

Teftiş-i ahvâl-i memleket ve idâme-i istirahat-ı ahali ve raiyyet için mülhakât-ı vilâyette bulunan zât-ı sâmi-i velâyet-penâhî mâh-ı câri-i rûmînin 3. Cumartesi günü Gönen kasabasına muvâsalat buyurmuşlardır.

Müşârun-ileyh hazretleri ikâmet ettikleri eyyâm zarfında mesâlih-i câriye-i hükûmeti tetkik ve muayene ve lâzımü'l-ıslâh mevâddi rü'yet ile beraber sâye-i âsâyiş-vâye-i hazret-i padişahîde zaten kemâlde bulunan asayiş-i kazanın bi-mennihi'l-kerîm istikbâlen dahi muhafazası hakkında lâzım gelen tedâbîr-i ihtiyat-kârîyi icrâ ve maârif emr-i ehemminin ber-vıfk-ı dil-hâh-ı âlî sür'at-i intişârı hakkında da icap edenlere emir itâ buyurmuşlardır.

Kâimmakâm-ı kaza izzetlû Tevfik Bey cânib-i vilâyet-i celîleden aldığı evâmîr ahkâmını hüsn-i telâkkî ve icrâ ile Gönen kasabasında bir takım âsâr-ı nâfia husûlüne ikdâm-ı tâm ederek bunlardan mekteb-i rüşûnün inşası hitâm bulmağla mûmâ-ileyh tarafından -Vali-i müşârun-ileyh hazretlerinin

memleketimizi teşrif günü (Rüştiye'nin yeni binasının açılışı 3 T. Evvel 1303/15 Ekim 1887'dir)- olunan davet üzerine memurîn-i kaza ve mütehayyizân-ı ahali mektebe azîmetle zât-ı âlf-i velâyet-penâhî dahi hazır olduğu halde mektebin resm-i küşâdı bir sûret-i muntazamada icrâ olunmuş ve bu sırada fekâhetlû Müftü Efendi tarafından zât-ı şevket-simât-ı hazret-i şehriyârî için gayet müessir bir dua okunarak hâzirûn cânibinden de üç defa (Padişahım çok yaşa) duâ-yı vâcibü'l-edâsı isâl-i künküre-i mele-i âlâ kılınmış olduğu halde cemiyete hitâm verilmiştir.

Kazada bu misillü âsâr-ı nâfianın hayyiz-ı husûle vüsûlüne delâlet ve himmet etmiş olmasından dolayı Kâimmakâm Bey'in fevkalâde bir suretle takdir-i âlf-i velâyet-penâhîye mazhar olduğu mevsûkan işitilmiştir.

Vali-i müşârun-ileyh hazretleri memleketimizde üç gün oturup dördüncü günü buradan Biga kazasına azîmet buyurmuşlardır.

Merkez-i vilâyet Bidâyet Mahkemesi müddeî-i umûmî Muâvini izzetlû Ali Haydar Beyefendi bu kere Gönen'e gelerek ikâmet ettikleri müddetçe hususât-ı adliyenin tahkikâtıyla iştigâl etmekle beraber gayr-ı muntazam bir surette bulunan Mahkeme-i Bidâyet odasına bazı münasip şeyler ilâve ve odayı müceddeden tefriş ettirmiş oldukları gibi icrâ olunan yoklama üzerine hükümsüz bulunan hayli mahbusun mücâzâtını tayin ve üzerlerine bir şey tebeyyün etmemiş bulunan bir haylisini dahi tahliye ettirmiş olmasına nazaran kendisinin kazamıza gelmesinin küllî fâidesi görülmüştür. Mîr-i mûmâ-ileyhin T. Evvelin 11. Pazar günü merkez-i vilâyete avdet edeceği müstahberdir".

37-Karesi, Nr. 83, 16 Safer 1305/21 T. Evvel 1303/2 Kasım 1887

"Merkez-i vilâyet Bidâyet Mahkemesi Müddeî-i Umûmî Muâvini izzetlû Ali Haydar Bey ikmâl-i vazife ile çend gün evvel Gönen'den Balıkesir'e gelmiştir".

38-Karesi, Nr. 89, 28 R. Evvel 1305/2 K. Evvel 1303/14 Aralık 1887

"Maliye Müfettiş-i Sâni izzetlû Emin Beyefendi Bandırma, Erdek, Gönen kazaları muâmelât-ı hisâbiyesinin tetkik ve rü'yeti için bu kere mahâll-i mezkûreye azîmet etmiştir.

39-Karesi, Nr. 91, 13 R. Âhir 1305/16 K. Evvel 1303/28 Aralık 1887

İlânât: "Müddeî-i Umûmî Muâvinliğinden

Gönen kazasında müstahdem Zaptiye Mehmed Çavuş'u cerh ve katletmesinden dolayı maznûn-ı aleyh ve müttehem olup vâdi-i firarda gezen kısa boylu elâ gözlü sarı sakallı Gönen'in Telhustan (?) karyesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'den Çerkez Musa nâm-ı diğerk Muşt'un Kanun-ı Ceza'nın 174. maddesinin fıkra-i ûlâsı hükmünü müstelzim olan hareket-i cinâiyyesinden dolayı mahkemesi Karesi sancağı Bidâyet Mahkemesi ceza

dairesinde icra kılınmak üzere cinayetle ithamına karar verildiğinden merkûm her nerede görülür ve bulunur ise oradan ahz ve der-dest olunarak mahkeme-i mezbûre tevkifhânesine teslim olunması lâzım geleceği cihetle zabıta-i adliye memurlarının malumu olmak üzere işbi ahz ve girift emri Hüdâvendigâr Vilâyeti hey'et-i ithamiyesinden itâ kılındı”.

40a-Karesi, Nr. 94, 4 C. Evvel 1305/6 K. Sânî 1303/18 Ocak 1888

“Gönen Bidâyet Mahkemesi Riyâseti’nden

Gönen’in 303 senesi âşâr mültezimlerinden Tatar Hacı Ali Ağa’nın Eylül taksitlerine zimmeti bulunan 17 T. Sânî sene 1303 tarihli ihbarnâme ile tahsili istid’â olunan mebâliğden 33.145 kuruş el-yevm tediye olunmadığından ve ihbarnâme-i mezkûr 7 K. Evvel sene 1303 tarihinde tebliğ olunarak müddet-i muayyene-i nizâmiyesi olan on gün dahi munkadıyye olduğundan işbu Gönen kazası Malmüdüriyeti tarafından mebâliğ-i mezbûrun istîfâsı zımında mültezim mûmâ-ileyhin Hükümet Konağı kurbundaki anbarda mevcut bulunan 4 bin kile arpa ve mısır taht-ı hacze alınarak Daire-i İcrâiyece muâmele-i kanuniye ifa edilmiş olmağla emvâl-i mezkûre-i mahcûzenin tarih-i ilandan üç gün sonra bey’ ve furuht edileceğinden talip olanların Gönen Bidâyet Mahkemesi İcrâ Dairesi’ne müracaat eylemeleri ilan olunur”.

40b-“Gönen kasabasında Muratlarlı Ahmed yine kasabadan Çepişli Mehmed Ali zimmetinde bâ-îlâm mahkûmun-bih malûmu’l-miktar alacağı için Doğanlı’dan Helvacı Hacı Mustafa ve Hacı Bostan ve Süleyman ve Hamdi ile mahdud bir dönüm bağ yeri ve Çalısbükü’nde çay ve Napot ve Halil Efendi ile mahdud 12 dönüm tarla mahkûmun-leh tarafından taht-ı hacze alınmağla tarih-i ilanından itibaren 15 gün sonra Gönen Bidâyet Mahkemesi İcra Dairesi’nce bi’l-müzâyede furuht olunacağı ilan olunur”.

41-Karesi, Nr. 96, 18 C. Evvel 1305/20 K. Sânî 1303/1 Şubat 1888

“Merkez-i Vilâyet Vergi Kitâbeti’ne Gönen Vergi Kâtibi Hasan Fevzi Efendi

Gönen Vergi Kitâbeti’ne Manyas Vergi Kâtibi Naim Efendi ... tayin olunmuştur”.

42-Karesi, Nr. 97, 25 C. Evvel 1305/27 K. Sânî 1303/8 Şubat 1887

“Kânûn-ı Sânînin 19. Salı gecesini (31 Ocak 1888) saat 10’u 25 dakika geçerek Gönen kasabasında şiddetlice bir hareket-i arz vukû bulmuş ise de luhû’l-hamd zararı görülmediği mahallî iş’ârındandır”.

43a-Karesi, Nr. 98, 10 C. Âhir 1305/10 Şubat 1303/22 Şubat 1888

“Gönen kazası tevâbiinden Sarı karyesinin yevmen-fe-yevmen kesb-i ehemmiyet ve cesâmet etmesi ve adeta kasaba şeklini alması cihetlerle sâye-i

âsâyiş-vâye-i hazret-i padişahîde inzibât-ı mahalliyenin bir kat daha takrîri ve isitarahat-ı ahalinin dahi temini zımnında oraya maiyeti efradıyla bir nefer Çavuş Vekili ikâme ittirilmişti.

Şimdiki halde orada bir daire-i resmîyeye dahi lüzum görünmesinden nâşî kâimmakâm-ı kaza rif'atlı Mehmed Tevfik Bey'in eser-i teşvîk ve terğîbiyle üç bâb oda ile bir bâb hapishâne ve ahır ve debboy ve sofa ve sundurmayı şâmil olmak üzere îâne-i ahali ile bu kere bir zâbıtâ dairesinin inşasına bed' olunduğu mahallinden iş'âr olunmuştur".

43b-"Gönen kazası tevkifhânesinde mevkuf bulunan üç nefer katil Şubat'ın 1. Pazartesi gecesi tevkifhânenin temel duvarını delerek firar etmişler ise de kâimmakâm-ı kaza ile maiyeti efrâdından süvari Gürcü İsmail ve Çerkez Ali tarafından bi't-takip ertesi günü Canbaz Obası civarında tutuldukları ve tevkifhâne memurunun taht-ı istintâk ve tevkife alındığı mahallî iş'ârından anlaşılmıştır".

44-Karesi, Nr. 102, 9 Recep 1305/9 Mart 1304/21 Mart 1888

"Gönen Bidâyet Mahkemesi Riyâsetinden

Aşâr taksitlerinden olan borcunun istifâsı zımnında Gönen kasabasında mukîm Veliâğa-zâde Mehmed fendi'nin Danayolu'nda vakf üç tarafı yol ve bahçe ile mahdut bir kıt'a bahçesi 15 gün sonra bi'l-müzâyede furuht olunacağı ilan olunur".

"Aşâr taksitinden olan borcunun istifâsı zımnında Tatar Hacı Ali Ağa'nın Gönen Hükümeti ittisâlindeki ambarında bulunan 190 keyl hınta 2760 keyl şaîr ve 800 keyl mısır ve 200 keyl melezin tarihinden 15 gün sonra yani 1304 senesi Mart'ının 15. Çarşamba günü bi'l-müzâyede satılacağı ilan olunur".

"Aşâr taksitinden olan borcunun istifâsı zımnında Köteyli karyesinden Alişan oğlu Hasan Ağa'ın Köteyli karyesinin Batakyeri mevkiinde Mevcuş oğlu İbrahim ve Yudur oğlu Hüseyin tarlalarıyla 60 ve Üççeşme mevkiinde Burur oğlu ve dere ve yol ile 15 ve yine orada Hasan ve dere ile mahdut 20 dönüm ki cem'an 95 dönüm tarla 15 gün sonra furuht olunacağı ilan olunur".

"Aşâr taksitlerinden olan borcunun istifâsı zımnında Çerkez Süleyman Bey'in borcu Oğluçeşmesi mevkiinde Zeynep ve Niyarboyu ile 8 ve Hendektepe mevkiinde Yaslı Kara Mehmed ile 22 ve Hacımemiş Deresi mevkiinde Şaban oğlu Mehmed ve İlyaskorusu ve sahib-i senet ile 10 ve yine orada İsmail ve Mehmed ve tarafeyn tarik ile 12 ve Korudeğirmen mevkiinde tarafeyn sahib-i senet ve bayır ve yol ile mahdut 6 dönüm tarlalar ki cem'an 58 dönüm tarla 15 gün sonra bi'l-müzâyede furuht olunacağı ilan olunur".

45-Karesi, Nr. 104, 23 Recep 1305/23 Mart 1304/3 Nisan 1888

“Gönen Bidâyet Mahkemesi Riyâsetinden

Aşâr takâsîtiden olan borcunun istifâsı zımında Bandırma’da mukim Tahir oğlu Hüseyin taht-ı hacizde bulunan Bandırma kasabasının Hacı Yusuf Mahallesinde vakî malûmul-hudut ve’l-müştemilât bir bâb hâne ve avlu ve Helvacıkuyusu’nda vakî iki dönüm dutluk bahçesi ve yine mahalle-i mezkûrda vakî çeşme ve kahve ve tarafeyn tarik ile mahdût diğerk bir bâb hânesi tarih-i ilanından 15 gün sonra fûruht olunacağı ilan olunur.

Fî 16 Mart sene 1304

“Aşâr taksitine olan borcunun istifâsı zımında Kötelyli karyeli Mehmed Ağa’nın mahcûz (gazete yırtık olduğundan bir kelime okunamadı. Bundan sonra okm.) karyeleri civarında vakî dere ve yol ve (okm.) ile mahdût bir dönüm bağ ve Kurudere mevkiinde kâin İbrahim ve yol ve dere ile mahdût 40 dönüm tarlası tarih-i ilanından 15 gün sonra bi’l-müzâyede fûruht olunacağı ilan olunur.

Fî 16 Mart sene 1304

“Aşâr taksitinden olan borcunun istifâsı zımında Gönenli Veliâğa-zâde Mehmed Efendi’nin Gönen kazası çarşısında vakî .....